

R: ÁLDÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁ

SÁNDOR: ÍK SÁNDOR

R: ÁLDÁS DOR: ÁLDÁ

SÁN NDOR

R: Á ÁLDÁ

SÁNDOR: ÍK SÁNDOR

R: ÁLDÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁ

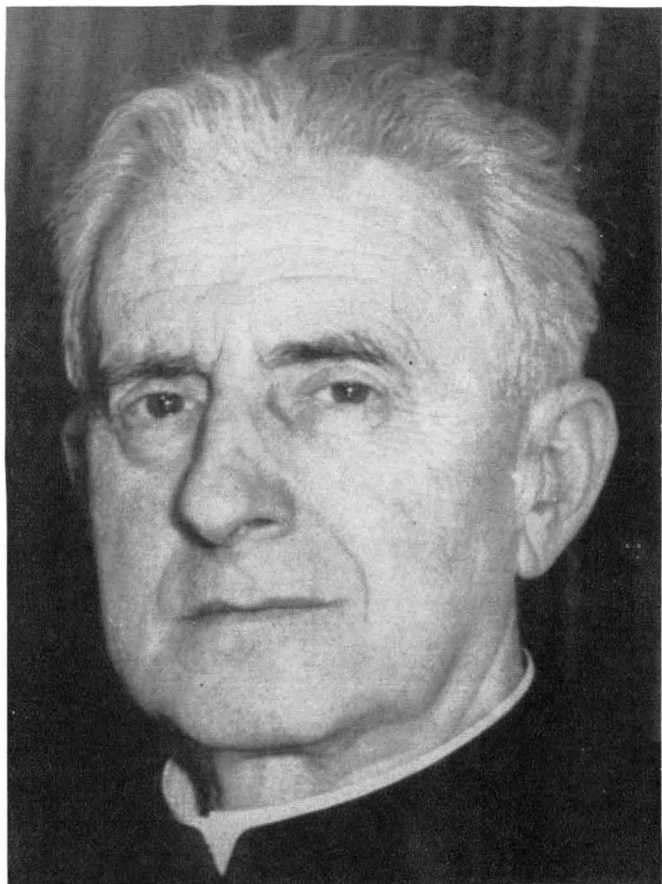
SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁNDOR

R: ÁLDÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁ

SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁNDOR

Sík Sándor
ÁLDÁS

Lili Sándor

Sík Sándor

ÁLDÁS

Versek

Budapest, 1963

Szent István Társulat

Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója

Nr. 383/1963.

Imprimi potest.

Budapestini, die 19. mens. Sept. a. 1963.

P. Stephanus Albert

Vicarius prov. lis.

Nihil obstat.

Dr. Nicolaus Tóttössy

censor archidioecesanus.

Nr. 2505/63.

Imprimatur.

Strigonii, die 15 Octobris a. 1963.

Dr. Arthurius Schwarz-Eggenhofer

administrator apostolicus

Minden jog fenntartva,
beleértve a bárminemű eljárással való
sckszorosítás jogát is

Kiadásért felelős:

Esty Miklós

delegált adminisztrátor

63-5443 Pécsi Szikra Nyomda

F. v.: Melles Rezső

A KIADÓ ELŐSZAVA

Sík Sándor költői hagyatékát nyújtjuk át ebben a kötetben az olvasónak. A magyar katolikus költészet nagy halottjának elsősorban azokat a verseit tartalmazza, amelyeket az *Ő s z i f e c s k e* megjelenése óta írt. Benne vannak továbbá azok az 1948 és 1958 között írott versek, amelyek az *Ő s z i f e c s k e* válogatásában nem szerepeltek, továbbá a *K e r e s z t ú t* ciklus, amelynek tizennégy stációjából mindössze néhány jelent meg eddig nyomtatásban.

Mikor az elmúlt nyár végén Sík Sándort a kötet összeállítására felkértük, nem gondoltuk, hogy karácsonyra már csak posthumus kötetet tehetünk a költő tisztelőinek asztalára. Bár akkor már súlyos beteg volt, készségesen vállalta a kötet összeválogatásának feladatát és az lényegében még az ő munkája. Munkatársaira, akik segítségére voltak, jórészt már csak a gyakorlati teendők elvégzése maradt és igyekeztek mindenben az ő kívánságainak megfelelően eljárni. A közbejött tragikus halál csupán arra készítette őket, hogy a teljesség érdekében azokat a verseket is felvegyék a gyűjteménybe, amelyeket Sík Sándor az „esetleg kihagyandók” közé tett, mert érzése szerint nem feleltek meg annak az esztétikai igénynek, amelyet önmagával szemben is kérlelhetetlenül alkalmazott.

Az *Á l d á s* így befejezése, záróköve lett egy páratlanul gazdag költői életműnek. A költő, akinek személyében társulatunk is egyik vezető tagját veszítette el, nincs többé közöt-

tünk. De műve tovább él mindazok szívében, akik szeretik a verset és akiknek számára Sik Sándor írásai egyszerre sugározták a szépséget és lelki gazdagságot. Utolsó „áldását” a síron túlról megilletődött szeretettel közvetítjük az olvasóhoz.

1963. december.

A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT

...de én kilépek rozsdás keretemből,
S szürkült kezemmel, nem-szürkült szívemből
Áldást intek a sietők után,
Atyai áldást, – a történelemből.

(Örökösök)

ÚJ VERSEK
(1958—1963)

NÉZZ FEL A KÉKBE

Lezárom a könyvet, letörlöm a tollat,
Még nedves a lap, de a munka kész.
Keresztet a könyvre, a szívre, a szájra:
Ez a pont, ez a csend, ez a teljesedés.

A munka, a munka, a munka egész!

S most nézz fel a kékbe: még nem vagy a túlél,
De itt sem egészen a rőt nap alatt!
Nincs fontos a földön és nincsen a napban,
Aminek odatárd szabadult magadat,
Csak az új, csak az új, csak az új feladat!

(1959)

EMBER MARADJ!

Nyár van megint.
Arcon legyint
Friss napsugár:
 Gyerünk, gyerünk, heverni kár!

Hiszen tudod:
Reád szabott
Hány munka vár.
 Hamar, hamar, henyélni kár!

Nem tudhatod,
Hogy hány napod
Van mérve még.
 Biztos csak egy: nem lesz elég.

Mikor kapod
Végső napod,
Nincs tudni agy.
 Fontos csak egy: ember maradj!

Mígnem kinő
Belőled ő,
Ki egy veled,
 Aki embernél emberebb.

(1960)

SZEPTEMBERI LOMB

Várj még, ne siess, szeptemberi lomb,
A hegyeken még szól a kolomp,
Még messze a tél.
A te helyed még fenn van a fán:
Hova lesz, ha te nem szólsz, az őszi magány?
 Várj, hársfalevél,
 Várj, bükkfalevél!

Várj még, ne siess, szeptemberi szív,
Hiszen érted már, hogy a szél hova hív:
Nincs messze a tél.
Kell még holnap is aki énekel:
Az énekléshez élni kell.
 Várj, hársfalevél,
 Várj, bükkfalevél!

(1961)

NYÁRVÉGI REGGEL

Aranyporos nyárvégi reggel,
Gyomlálsz a kertben szorgalmas kezekkel.
Pedig a nyár
Lassan lejár.
A kardliliom kardja hegye sárgul.
Hull a szírom az öntözött virágrúl;
Lassan elkezd csomagolni már
Zöld podgyását a fák alatt a nyár.

Nyár, szép arany nyár, jó meleg,
Engedd, hogy szépen kérjelek,
Csak egy nagyon nagyon picit
Lassítsd lehellet lépteid,
Hadd hallgassuk még egy picinykét
A vadgalambot meg a cinkét,
Hadd ültetünk még egynehány
Margarétát meg tulipánt.
Hadd legyen még egy csepp nyarunk,
Gyomlálni kócos udvarunk,
Fáradt szívünkbe gyűjteni,
Ami a nyárban isteni,
Hogy ködöt, esőt megelőzve
Suhannánk át a sárga őszebe,
A sárga csendbe,
Magunk körül piros tavaszt teremtve.

(1959)

HALOTTI BESZÉD A MEZEI VIRÁGOKHOZ

Esteledik, de még zöldek az árnyak.
Köröskörül a szép mezőn kaszálnak.
A tarka-barka sok szelíd virág
Fejét lehajtja, megadja magát.

Suhog a fű, a kasza éle serceg.
Derék kaszák, pihenjeteek egy percet,
Engedjeteek, hadd váltok egy komoly szót
Szegény füvekkel, talán az utolsót.

Esendő füvek, halandó virágok,
Jószívvel voltam mindig én hozzátok,
Nem tépteleek le, ott szeretteleek,
Ahová a Jóisten ültetett.

Hadd mondok el hát búcsúzó beszédem
Ezen a csendes, imádkozó réten,
Amíg az illat, a virág imája
Felelni tud még lelkem sóhajára.

Hát, testvérekéek, virágocskákéek, füvecskékéek,
Mentek ti is, mint elmennek a fecskékéek,
Mint lomb a fáról, kézből a kasza,
És annyi más még – elmegyünk, haza.

Azért, testvérek, bizony mondom nektek:
Mikor a kaszaélről leperegtek,
Ne magatokért imádkozzatok,
Félig már üdvözültek, illatok.

Könyörögjetez hulltotokban értünk,
Kik ma, vagy holnap nyomotokba érünk,
Hogy ne legyünk rútabbak nálatok,
Kik szépségben éltetek s haltatok.

(1959)

ÖKÖRFARKKÓRÓ

Egyedül áll a lekaszált mezőn,
A kaszás tisztelettel elkerülte,
S ahogy elment mellette, visszanézett,
Ő meg utána nézett a kaszásnak.

Körülzuhogták szívtelen szelek.
Jöttek, elmúltak, ő meg ittmaradt,
Hajlongva nézett a szelek után,
Karcos gerincén nem esett törés.

Levélhullajtó őszeleji éjben
Eszébe jut, hogy egyesegyedül van.
Szürkülő szárán remegés fut át:
Hát én mikor? és merre? és miért?

(1961)

EMLÉKEZÉS EGY NÉHAI ÖKÖRFARKKÓRÓRA

Ökörfarkkóró, boldogult barátom,
Mi lett belőled a nagy tél alatt!
Mentem, megjöttem, réted újra látom,
De téged, téged nem találtalak.

Hát elmentél te is. Mindenki elmegy!
Ki fog még emlékezni rólatok,
Kik az Isten szépei voltak,
Ha gyertyáitok fényére se lelnek.

Ó, a közönyös kéz, amely levágott,
Nem hallotta a pokol röhejét:
Meggyilkolt egy miniatűr világot,
Az Istenségnek egy lakóhelyét.

De bennem élsz, amíg majd nemsokára
Befogad engem is egy más planéta,
Ott majd egymásra ismer és magára
Virágos kóró s fiatal poéta.

(1962)

ESIK ESŐ

Bagolyirtás, Bögösrét és Ágasvára.
Esik eső hegyen-völgyön füre-fára.
El-elhagyja, nekibuzdul, újrakezdi,
Csatornáit hétszer egy nap megereszti.

Mezítlábas Mari néni a pitarban
Gyönyörködik a zuhogó zivatarban.
Minduntalan lelkendezve kiabálja:
Jó kis eső, köt a krumpli valahára.

Joskó bácsi, öreg szlovák, hetven felé,
Eresz alól nézeget a földje felé.
Káromkodni nem szokott, de most nem állja.
Pedig attól föl nem áll a gabonája.

Mennyországban Szent Péternek van a napja.
A csatornát nyitogatja, csukogatja.
Szakállába mondogatja mosolyogva:
Fiacskáim, várjatok a sorotokra.

(1959)

ERDEI MISE

Csepp asztalon épen csak annyi hely,
Hogy elfér rajta Tányér és Kehely.
A kis szobában annyi levegő,
Hogy elfér benne négy-öt térdelő:
A házinép imádkozik velem:
Fölöttünk szénapadlás, azon felül a menny.

Két-patak-parton, erdő közepén,
Zöld hegyek alján mondom a misém.
Belecsengenek, belezsonganak
Kántoros kedvű kicsi madarak.
Az erdőtől is ide-ide zeng
A tölgyek orgonája. Így még nagyobb a csend.

Jertek, jertek, világ kicsinyei,
Csendben az Istent dicsőíteni.
Jertek, ti szépek, hívek, boldogok,
Csengőm szavára elnémuljatok,
És meghajoljon valamennyi térd
Az Isten árnyékában didergő nagyokért.

(1960)

MŰLADOZÓBAN MÁR A ZIVATAR

Múladozóban már a zivatar,
A hegyeken a rejtett útegeknek
Sorozatai egyre csendesednek.
Már-már esővé lankad a vihar.

De minket itt a völgyben eltakar
Ólomfüggönye zuhogó vizeknek.
Ránk a hegyek hasztalan integetnek –
A völgyfenék még fürdeni akar.

Még szomjazik, még egyre inni kér,
Még mindig mintha megváltásra várna,
Nincs addig nyugta, nincsen addig álma,
Míg a kegyelem szívéig nem ér.

Ezt imádkozza erdőben a málna,
S föld szívében a burgonyagyökér.

(1960)

FELHŐJÁTÉK

A felhők odafenn bújócskát játszanak.
Ezüst nyílásokon át-átkacsint a nap.

Fiatál öregck, lelkem barátai,
Nem próbálnánk mi is felhősdit játszani?

Felhőt, esőtadót, jókor és eleget,
Ősznek jó szántatót, májusnak meleget.

Máskor paplant terít a fáradt nap előtt
S képekkel hinti be a mennyei mezőt.

Hiszen csak egy szeszély, köd, pára, semmiség,
Lehével fújja el az álomittas ég,

De felszitt már a föld esőt és sugarat:
A felhő elfoszolt, a játék megmarad.

(1962)

HOLD A CSÓVÁNYOS FELETT

Merengő arccal üldögél a hold
A láthatatlan Csóványos felett.
Az ember felnéz és feled.

A hold körül a lámpás csillagok,
Lába előtt a hallgató hegyek,
És szőnyege, a rengeteg.

Az ember néz és hallgat mint a hold
És Isten-adta érzékein át
Éli az élő éjszakát.

Mert minden él és minden elmerül
A kék-ezüstös égi tengeren,
Innen és túl az emberen.

S mint alvó kisdud ajakán a tej,
Az ima gyöngye ajkamon remeg.

Hold és hegyek, erdők és csillagok
Fogadjátok be testvér lelkemet.

(1960)

SZITÁLNAK A SZÉLBEN...

Szitálnak a szélben hulló levelek,
A fák koszorúja lassan lepereg.

Hajlong az ág is a szélben alá:
A hullást, a hullást lassítaná.

Lenn járdakövön a sárga levél
Még zizzen egyet, mielőtt elalél,

Még egyet, utolsót, fölfelé,
Az ághoz, az ághoz, amely az övé.

(1960)

LILASZEGÉLYES ORGONASORON ...

Lilaszegélyes orgonasoron
Járok. Járkálok. Nem gondolkodom.

Fejem fölött a felhők is lilák.
Sötétlilák. Mint a hűlő világ.

Hűlő világom, fonnyadó egem.
Járom az árnyat. Nem sötétedem.

Az út porából egy elhullatott
Orgonafürt lehel rám illatot.

Megsimogatom és lefektetem
A ringó fürtök árnyalta gyepen.

Takarja el a világot előle
Az anyabokor lila szemfedője.

(1959)

A KÉTARCÚ ANGYAL

Angyalt, Uram, a meglegedésnek
És a csodálkozásnak
Hányszor küldötted hozzám angyalát!
Megmutattad a teremtet világot,
És lőnek esték, lőnek reggelek,
És láttam, s kisgyerek módjára tapsikoltam.
Hogy nagyon jó minden a nap alatt
És valami tán még énbőlőlem is lehet,
Ha átadom magam az oktató angyali szónak,
Az Angyálnak, ki elnéző mosollyal annyiszor
Mutatta meg nekem a magam kicsiségét,
Gyámoltalan akaratomnak egy-egy felizzó pillanatát,
Egy-egy felizzó pillanatumnak elmondhatatlan örömét.

De most, Uram,
Amióta kegyelmes ijjad ellőtte rám
A tovazúgó évek nyilait,
Más arccal néz az Angyal is szemembe
És látnom is mást ad elém:
Szép világodnak visszája-felét.
Ó, látom most is én
Milyen gyönyörű az emberi test,
De a csontok meztelen váza is énekel
És én most egyre hallom ezt a dallamot.

Mámorítón gyönyörűek most is a Sixtusi freskók,
De milyen szép a vázlat,
Amelyről a mester verejtéke csordul,
S amelyen még szemmel tapinthatom,
A kegyelem hogy küzd az anyaggal.
Láttam én tengert és vihart,
S most is lelkembe tudom inni még
A nagy vizek határtalan hullámain;
Láttam hócsuklyás hegytitánokat,
S homlokukról a végtelenbe rúgom el ma is magam,
De a végtelen szól hozzám akkor is,
Ha egy bűgő kagylót tartok a fülemhez,
Ha egy parányi szentjánosbogár pislanó mécsét látom lengeni.

Ilyen látományok közt élek mostanában,
Ilyen szépségek sorjáznak el arcom előtt nap-nap után,
Jó most is a jó, szép most is a szép,
De nem úgy jó, mint annakelőtte,
És nem is úgy szép, mint azelőtt.
Az én szemem lángja lohadt-e parázssá,
Vagy a teremtés kertjének lombjai közé
Suhog be olykor őszelei szél?
Ma e szépség gyönyörű visszája-felén
Meg-meglátom a férceket és a varratokat,
Most a kopások és a repedések
Útnak szemembe minden untalan,
Rútság és rosszasság öklöznek emberököllel.
Mert ami szép, ami jó,
Isten és ember közös keze-műve,
Ami rút, ami rossz, az emberé magáé,
Emberé, aki nem-egészen ember,
De nem is egészen nem-ember azért.
A fél-emberek légióit látom én ma seregelni felém
Világ négy tája felől.
Ezek nyújtják ki felém este és reggel remegő kezüket.

Ó, hiszen jöttek hozzám azelőtt is seregestül sírók,
De akkor ők voltak a szomorú kivétel,
És körülöttük énekelt és illatozott
Kertész angyalok kapái nyomán
A virágos világ.
Most ők a többség, a szín, a valóság,
Majdnem, hogy ők a megismert emberiség...
Akkor belőlem is bugyogott az emberi szó,
Ujjamról csepegett az olaj,
És mindennapos volt a csoda körülöttem.
Most Lázár vagyok a Lázárok között,
Inaszakadtak közt inaszakadt.
Olykor szinte már azt hiszem,
Hogy az angyalokat hazahívta végképen a Gazda,
És magára maradt,
Férgek fogára a vadon világ.

Ó, hányszor száll pedig el közöttem és Isten között.
Pislogó méccsel reszkető kezében
(Áporodott imáim olajával)
Ma is az Angyal, az én angyalom!
De most az arca másik arc,
Mosolygása is másféle mosoly.
A fél-emberek szomorún mosolygó angyala ő;
Az egyik szárnya törten csüng alá,
S azt mondja: szegények!
A másik szárnya csattog a mindenség szelében,
S azt mondja: boldogok!

Kétarcú angyalnak vagyok gyermeke én,
Kétarcú élet, kétarcú ének.
Angyal, szomorú mosolyú angyal,
Tanítsd ölelni két karomat,
Hadd ölelem mindennap mind a kettőt,
A szegényeket is, meg a boldogokat is.
Hangold fel húrjaimat,
Mindennap mind a kettőt,
Hadd énekeljem énekedet,
Az emberekét is, meg a fél-embereket is.
Ha más azt mondja: föld!
Hadd énekeljem én:
Föld, föld, nyújtózzál ég felé!
Ha más azt mondja: ég!
Hadd énekeljem én:
Ég, ég, hajolj a föld fölé!
S ha más azt mondja: vég!
Hadd énekeljem én a véges-arcú végtelent,
S a véget, mely a végtelenbe nő!

(1959)

MOZART, HEGEDŰVERSENY

Mozart hegedűverseny,
Ojsztrah játszik Stradivariusán.
Alázd meg magad szeleburdi versem,
Némulj imára szám.

Egy pillantás az emberarc mögé
Egy dobbanás az emberszíven át...
Ember, a szépség a hazád!
Te nem lehetsz az ördögé.

Csak egy pillantás, befelé, magadra,
Ahol e percben bűg a végtelen,
Még egy szívdobbanás, és megjelen
Lelked vásznán a boldog Isten arca.

(1962)

KÉZIRÁTEVÉS

Azelőtt tudtam, ki vagyok,
Most nem tudom.
Akartam is, sokat, nagyot,
S ma hányszor cserben nem hagyott
Öreg lovam, rozsdát fogott
Akaratom!

Embereket is, arcokat,
Ki jó, ki rossz?
Akárcsak édes magamat,
Úgy ismertem mindnyájukat,
És tudtam is, mi a szabad?
Mi a tilos?

Bizony, hogy most nem kérdezem,
Ki rossz, ki jó?
Mindenkinek testvéresen
Elébenyújtom két kezem,
Én felperes már sohasem,
Hát még bíró!

Két kézen át amit tudok,
Vajmi kevés!
Tudni kevés, érteni sok,
Mindnyájunk arcán ott sajog,
Mindannyiunkkal köz kapocs:
A szenvedés.

Több és nagyobb ez a kevés,
Mint bármi más:
Ez a Krisztus-kézrátevés,
Mindnyájunkért engesztelés,
Embernek emberrélevés,
Megújulás.

(1959)

SZÉP PIROS SZÍV

Aki szeret, aki nagyon szeret,
Százszor veszíti el az életet.

Mert mindig újra egyedül marad
S nem találja a tovahúnytakat.

Addig jó neki, amíg sírni tud,
A könnyeken a fájdalom lefut.

Addig jó neki, amíg emleget,
Mint külföldön élő gyermeket.

Addig jó neki, amíg hazavár:
Csak költözik, de megjön a madár!

Addig övé még, aki nincsen itt
S ő éberén virrasztja kincseit:

Túl az időn, téren és síron át
Élő szemét, szavait, mosolyát.

Mind élnek benne, és ő bennük él
S van is mindennap élnie miért.

Élnie mért és imádkoznia.

Vedd a kezédbe szép piros szívét
Általvert szívű Mária!

(1959)

BUJDOSIK AZ ÁRVA MADÁR

*Bujdosik az árva madár,
Egyik ágról másikra száll.
Hát az olyan árva, mint én
Hogyne bujdokolna szegény.*

Bujdosik az árva madár,
Egyik ágról másikra száll.
Könnyű neki messze szállni:
Vele mennek fiókái.

Nem hagy itt mást: őszi szelet,
Fagyos esőt, zúzos telet,
Üres fészket, üres tájat,
Semmi ami visszafájhat.

Jaj, nem is az a legárvább,
Akit nem siratnak árvák,
Nincsen aki elkísérje
Nincsen, aki visszakérje.

De akinek útra kelve,
Itt marad a fele lelke
Fészekülő pulyáinál,
Azt sirasd meg, árva madár.

(1959)

ÜZENET

Földön túlról üzen az űr.
A földön zúg a földi zűr.

Túlon túlról beszél a hit.
Az ember hordja átkait.

Zsong a tudomány méhkasa.
Embernek ember farkasa.

Kikből a kegyelem csorog,
Papok, poéták, piktorok,

Embernyi ember vagytok-e?
Embernyomokat hagytok-e?

Csak kérdezek, kérdezgetek,
De halvány hangom reszketeg.

Hisz én vagyok első személy,
A kérdés éle engem ér.

Nem mondhatom, mint kisgyerek:
„Nem ér a nevem, emberek.”

Uram, Te légy irgalmasom,
Mikor fejemre olvasom

Mit mond nekem, s rólam neked
Az úrból hulló üzenet.

(1962)

OROSZLÁN

Az atombomba-kísérletek margójára

Éjfél utáni egy óra lehet.
Ne is próbáld, aludni nem lehet.

Hőség, legyek, megannyi semmiség,
De elszívják az éjszaka tejét.

Körülvesz a csend, mint nedves palást,
Hallgathatod a langyos hallgatást.

De most, de most egy hang hasítja át
Az augusztusi süket éjszakát.

„Oroszlán bömböl” – mondod bosszúsan,
S tudod, hogy álmod végkép odavan.

„Oroszlán bömböl”, – már mint a vonat;
Most tűnik el az alagút alatt.

„Oroszlán bömböl”, – most harmadszor is!
Csak rajta, felség, nyeríts még, nyeríts!

Nyerít is, már is, – persze: a vonat,
Most hagyja félre az alagutat.

De lám! Mi ez? – Negyedszer is nyerít,
Ez már ötödik, ez már tizedik,

Vagy századik? Alvók, ébredjetek,
Egy őrvongó száguldoz köztetek!

Őrült oroszlán, – vagy őrült vonat
Fertőzteti az állomásokat!

Őrült emberek szabadulnak el!
Ébredjetek, valamit tenni kell!

Kiáltanék, de úgy is hasztalan:
Mindenki alszik, ébren egymagam.

Vagy alszom én is? Álom az egész?
Jöjj, jöjj hamar, megváltó ébredés.

Jertek, jó legyek, jertek, szunyogok,
Éreztessétek, hogy ébren vagyok!

(1962)

HÁROM ÉS NÉGY KÖZÖTT

Éjjel van, három és négy között az óra,
Ilyenkor indul el csatangolóra
Az ördög, elnyelni lelkeket keresvén.
(Aludjon ilyenkor, aki jó keresztény!)

Pokoli setétség. Fele földkorongra
Ráült az árnyék-szemfedő szorongva.
Végasztalanul virraszt a sötétben
A földgömb félig, a lelkem egészen.

S már kúsznak elő az odúkból az undok
Varasbéka testű, bagolyszemű gondok,
Jönnek a félelmek, a szívdobogások,
Ablakon, ajtón fülledt kopogások.

Ablakon, ajtón-e, vagy az én szívemben?
A holnap rémei riogatnak engem.
Szívem rozsdálló húrja csikordul:
Minden – csikorogja – visszájára fordul.

Fekszem egy kézen, egy jéghideg kézen:
Tudom, ki kezén, – tudom, de nem érzem.
Ne is érezzem! – Getszemáni Jézus,
Add, hogy odaadjam magamat egészen!

(1960)

NE FÉLJ!

Ember, ne félj a rossztól!
Arkangyal áll a poszton,
Van aki hallja hangod:
Szabadíts a gonosztól.

Ne félj a fájdalomtól:
Nem kontár kése koncol,
Próbált sebész az Isten;
Megifjodol, ha boncol.

A bűnt se féld: a pázsit
Gyomot is hajt, ha ázik.
Ravasz művész az Isten:
A rossz is jót csirázik.

Még magadat se féljed:
Isten kezén a mérleg.
Ha még oly semmi volnál:
Majd megnagyít a Lélek.

Ha napba, holdba lőnek,
Örülj a szép erőnek:
Minden javára munkál
Az Istent szeretőnek.

A kék magasba nézz föl,
Ne kérdd, hogy meddig érsz föl.
Egyet pillant az Isten,
És egész lesz a részből.

A halál is csak ennyi:
– Ne félj elébe menni –
Édesapád az Isten,
Röptül eléd, ölelni.

(1960)

UNOKÁK

Fiatalok, egy fészekalja,
Ülnek a vedlett szőnyegen.
Egyikük lobogón szavalja
Majd félszázéves énekem.

Fiatalságuk melegétől,
Tán a verstől is – nem tudom –
Éveim tornya visszaépül,
S magam is átforrósodom.

Ki érti meg a vers csodáját!
Elfeledett romok alól,
Félszáz esztendő hamuján át
Róluk beszél, nekik dalol.

Mi ez a dal? Ki énekelte?
Hogy tudtam *akkor* mondani?
Lehet-e ötven év a kelte,
Amikor olyan mostani.

Amikor napvilágra hoztam,
Őt búgta minden idegem,
És mégis: ahhoz, ami mostan,
Szegényes volt és idegen.

Csak most él igazán egészen,
Most mondja azt, ami vagyok,
Most tükrözi teljes egészem,
S azt, ami énemnél nagyobb.

Köszöntlek táguló szívemmel,
Körém gyülemlett unokák;
Úgy adta Isten, hogy ti bennem,
Én bennetek nővök tovább.

Hát kéz a kézbe: ünnepeljük,
Egymás arcáról fölleheljük,
Amely ma köztünk megjelent,
A versben élő Végtelent.

(1960)

ÖRÖKÖSÖK

Az iskolaház folyosója sarkán
Zsibongva, fürgén, tavaszias tarkán
Mennek előttem a fiatalok,
A lépcsőfokot hármával ugorván.

Köszönnek, annak rendje-módjaképen:
Tudják, ki vagyok, hisz ott lóg a képem
Valahol egy falon a folyosón
Régvolt tanárok képei körében.

Amint egyik-másikkal összenézek,
Elnehezülnek vállamon az évek,
Olyan avultnak érzem magam,
Mint egy elszürkült történelmi képet.

De én kilépek rozsdás keretemből
S szürkült kezemmel, nem-szürkült szivemből
Áldást intek a sietők után,
Atyai áldást, – a történelemből.

Meghalljátok-e a múltbeli áldást,
Kik a holnaptól várjátok a váltást?
Mindegy, megfogan, hallatlan is, érzem,
A nagyapai Istenhez-kiáltás.

Dús örökséget nem adhat apátok:
Csak ami voltam, azt hagyom reátok,
De hogyha (Isten adja!) megfogam,
Boldog lesz tőle késő unokátok.

Csak ami vagyok: azt, hogy szépen éltem,
Igaztól, jótól, széptől sose féltem,
De ami nem szép, ami nem igaz,
Ami nem is jó, azt is, most is, értem.

Megértem azt is, aki nem ért engem,
Tudok ölelni multat a jelenben.
És akarom ölelni a jövőt,
S szolgálatára magamat jelentem.

Szolgálatára embernek, világnak,
Nagy Istenemnek, kicsike hazámnak,
Vén magam helyett, örökösökül,
Fiúk, fiaim, titeket ajánllak.

(1960)

KÖSZÖNTŐ

Tomek Vince 70. születésnapjára

Isteni áldásúl Sáros szült Pannoniának.
Áldott Pannoniánk Róma egének adott.
Római celládból áldás vagy Urbi et Orbi.
Annyiak áldását, áldjon a bőkezű ég.

(1962)

HOLTIG-E VAGY HAZÁIG?

Ne hívjatok, nagy hegyek,
Magamtól is elmegyek.

Fáim, ti se küldjeteK,
Úgy sincs nyugtom köztetek.

Kanyarog az öreg út,
Lábam alól majd kifut.

Fojt a por és tör a kő,
Hol van már a delelő!

Delelőtől estelig
Jaj de hamar eltelik!

Temetőből fúj a szél.
Megy az ember, mendegél.

Honnan? hova? merre? mért?
Én se mondom, te se kérdd.

Fut a felhő, fut a szél.
Aki ember, holtig él.

Ember voltam idáig,
– Holtig-e, vagy hazáig?

(1959)

A KÖPÖNYEG

*Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek,
Hosszú út porából köpönyeget veszek.
(Székely népdal)*

Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek.
Üti köpönyeget hamar hol is vegyek?

Volna köpönyegem hosszú út porából,
Hosszú poros élet bűnei sokából:

Rongyos egy köpönyeg, százszor ki van foldva,
Csak újra kifeslik folt hátán a foltja.

Eldobnám szívesen, hisz világ csúfjára,
Hogy álljak ki benne az ország útjára!

De hát még hogy álljak szeme elé Annak,
Aki nem így akart engemet magamnak.

Ha még el is szánnám el is hajítani:
Marad-e alatta belőlem valami,

Amire rámondjam: ez az én személyem,
Az ember, az Isten, a magam szemében.

Már a hosszú útnak végét rovom én is,
Túl a másik fele harmadik felén is.

Rövid útra kell már köpönyeg énnékem.
Te tudod, Jézusom, egyedül mértékem.

Csak Tetőled várom, hogy vállamra veted
Azt a Te rámszabott, varratlan köpenyed.

(1960)

VENDÉGEK

Az öreg ember soha sincs magában:
Ülvén egyedül rozzant sátorában,
Nappal némán, éjente éberül
Nem-hítt vendégek guggolják körül.

A betegségek. Föl sem veszi őket,
(Kora vendégek soká nem időznek!)
Míg meg nem zördül (furcsa fordulás!)
Nulla előtt a hetes, – a kaszás.

Reccsenő gépén szorongó pilóta
Érezhet úgy, ahogyan én azóta.
A rám lesőket most már én lesem,
Tudom, hogy el nem hagynak sohasem.

Állhatatosak legutolsó vérig,
Néma szemükben földi sorsom érik.
De nézz velük bátran farkasszemet:
Több is van bennük: *onnan* üzenet.

Onnan érkeznek hírnöknek, futárnak,
Ahol engemet bölcsőm óta várnak,
Ahova rajtuk át vezet az út,
Kezeik tárják ketté a kaput.

Szeresd hát őket, ha csúfok is éppen.
Akad belőlük minden napra szépen.
Körülülük diétás asztalod:
Házad népévé lettek a bajok.

Etetnek is alkalmas étellemmel:
Friss fájdalommal, forró félelemmel.
Minden falat megmondja, merre mégy,
Hol öleli a Kezdetet a Vég,

Hol vár a vendégség, amelyre hínak.
Nyiss hát ablakot, ha zörget, a kinnak,
Mert angyal ő s angyalnyelven beszél,
Füledbe súgja: Én vagyok, ne félj!

(1959)

IMÁDSÁG HUMORÉRT

Csorgattál hitet fejemre,
(Vajha frissen örzeném!)
Koszorúztál kegyelemmel
(Volna fogytig bár enyém!)
Hetven éves fiatalnak
Még valami kellene:
Humort, humort önts szívembe,
Meghallgatás Istene!

Nézni tanulj, vaksi lelkem,
Míg csak meg nem láthatod
Emberben az angyal-embert
És az ember-állatot.
Egy szemeddel egyet látni,
Máskkal a másikat,
Nagy az Isten vadaskertje,
A mennyország tágasabb.

Egybelátni mindakettőt
És eggyé ölelni át:
Erre kérd, míg kérheted még
A Szentlélek humorát.
Több ez, mint távolbalátás,
Közelnél is közelebb,
Ez tanít meg mosolyogni
Szenteket és bölcseket.

Hát az öreg, aki hordoz
Harminchárom nyavalyát
S kétszer annyi gyengeséget,
Honnan vegye mosolyát?
Honnan erőt elviselni,
Kinevetni önmagát,
Megmaradni emberszinten
Éjek éjszakáin át!

Nincs itt más, mint bölcsnek lenni,
Ha csak egy hüvelyknyinek,
Semmi más, csak szentnek lenni,
Ha csak egy babszemnyinek.
Uram, egy babszemnyi lélek
Küldi Hozzád sóhaját:
Csorgasd cserepes ajkára
Öregeid humorát.

(1962)

HOSSZÚ ÉLET

Most, hogy hetvenes éveimet töltöm,
Megérem, amit sohse hittem,
Hogy hosszú életű lettem a földön.

Hiszem az ígét kopott bibliámnak:
Azért van ez,
Mert tiszteltem atyámat és anyámat.

A hosszú életet, Isten nevében, hát csak megértem,
De lesz-e benne köszönet?
De van-e benne érdem?

A hosszú életből talán elég is lenne ennyi;
Aki szeret, annak, akit szeret,
Szeretne már utána menni.

Menni, de oda menni,
Ahová mennek mind akik szeretnek
Engedj még egy-két esztendő, Uram,
Az égi és a földi szeretetnek.

(1961)

NEM BETEGSÉG

Ez nem betegség, ez csak állapot:
A kor, korom, korunk,
Becsengeti a nagyszerű napot,
Mely után nem kívánczunk.

Ez nem sirás, ez csak megilletődés,
Búcsúzás néma könnyei,
Utánatok,
Felém kinyújtott jóságos karok,
Akiket nem tudok, nem akarok
Kezemből kiereszteni.

Nem is rettegés, noha félelem:
Hívés, reménység, áhítat
Bújócskát játszanak velem,
Mint esti felhők oltárán a nap.
Mígnem az éjszaka eljő
És elalusznak sugarak és felhő
És kettesben virrasztanak
Az Isten és a lelkem, –
Két halhatatlan érthetetlen.

(1961)

EGY RÓZSACSOKORRA

Ne hozzatok nekem virágokat,
Hervadtukon majd a szívem szakad.

Szép szavakat se mondjatok nekem,
Az igazságot jobban szeretem.

Köszöntéssel se kényeztessetek:
Az ember fia tesz, amit tehet.

De ha lelke a papírra teszem,
A kéz, amely ír, nem az én kezem.

Mit adjatok hát, ha adni kívántok?
Egy kézszorítást meg egy Miatyánkot.

(1962)

DÁLIÁK

A hegyekről most kúszik le a reggel,
Mégfürdet mindent mámoros színekkel.

A ház körül öklömnyi dáliák,
Rózsás vidámak, mélabús lilák.

Az ampelopszis fürtjei körül
A méhe-nép az életnek örül.

S üldögélvén a vadszöllős verandán
Némán tünődöm életem kalandján.

Örülni én is jól tudok nagyon,
Hetvenkét éve, hogy el sem hagyom.

De Isten tudja, ez a mostani
Öreges öröm csak más valami.

Most ami öröm, szép is, szomorú is
S könnyei között mosolyog a bú is.

Ó lila mosoly! rózsaszínű árnyék!
Nincs már a földön semmi amit várnék.
Tudom, hogy minden óra szép ajándék.

Szívvvel fogadni amit Isten rád hoz,
Megtérni szépen apákhoz, anyákhoz,

Ahol talán még azt is fellelem,
Amit félbe sem hagytam idelenn...
Jőjj, mondanám, utolsó kegyelem!

Hanem itt hagyni apátlanul őket,
Kikkel a lelkem Isten egybeszötte,

Hogy búra válják bennük a világ,
Mint bennetek, szomorú dáiák, ~

Vagy ők menjenek Isten ments előre,
S nekem legyen a világ pusztá póre,

Mint vihar után derékon törött
Dália-szárnak az épek között...?

Ki merne kérni? kérni melyiket?
Melyik a jobb? melyik a nehezebb?

Lehajtott fejjel, mint a dáiák,
Hadd mondom el az egyetlen imát;

Elmondom egyszer, aztán hallgatok:
Legyen meg a Te szent Akaratod!

(1960)

DÖRMÖGÉS

Hét évtizeden át
Az ember lassan megszokja magát,
Megszokja a világot.
Eddig úgy tudtam, hogy ha nézek, látok,
Hogy parancs nélkül is jól visz a lábam,
Mint ifjúságom hegymászó nyarában,
S a két kezem (már ami tőlem tellett),
Magamagától tette amit kellett.

De mostanság, – azóta!
Foghijasan recseg a nóta
A belső billentyűk alól.
A gondolat nemcsak hogy nem dalol,
Lassanként már a szókat is elejti,
Maholnap önnevét is elfelejti,
Hovatovább
Csoszogva jár a fej is, mint a láb.

Hát még a mindennapi tárgyak,
Azok lettek csak csúfok és csalárdak!
Nem fog a fog, nem vág a kés,
Táncol a toll, reszket a kéz,
Szűk lesz a gomblyuk, kövér lesz a gomb,
Öltözködés, vetkőzés csupa gond.
A dunna meleg, de hideg a paplan,
Takarva nem jó, hát még takaratlan!

Nem szólnak, néma összeesküvők,
Csak úgy magukban pukkadoznak ők,
Hogy mit akar itt ez a vén mihaszna,
Kiből immár senkinek semmi haszna!

Dehát csak még az emberek!
Róluk beszélni is alig merek.
Olvastatók: a Fidzsi-szigetek
Bölcs szülöttei az öregeket,
Ha már hasznukat nem nagyon vehették,
Agyonverték és gyomrukba temették.
Igaz, minálunk – nem régóta – más,
Sokkal gyakorlatibb a népszokás.
Öregeket minálunk meg nem ölnek,
Inkább hasznát veszik, mint nagyszülőnek:
Hova lenne sok gyönyörű család,
Ha ráncos kézzel fel nem tartanák
Továbbszolgáló nagyapák, anyák!
Lám engem is, ezt bizonyíthatom,
Mindezidáig nem vertek agyon,
S ámbár régóta pihenőre vágnék
(Régi magamhoz képest furcsa árnyék!)
Rezgő kezem szoritja két családom
És megmarasztal ezen a világon.
Ugy halmozzák rám a szép szavakat,
Hogy a lélegzetem is elakad.
S olykor szinte már odáig vagyok,
Majd elhiszem a sok szépet, nagyot,
Mit belém látnak, belém mondanak
Testvéri szem és baráti ajak.

Ilyenkor jól jön egy szép nyakleves,
Minőt a vénség mindennap szerez:
Elfeledett név, elejtett karóra,
Morcos viszonzás jóhiszemű szóra,
Almatlan éjjel, roppanó derék,
Hol eggyel több, hol kevesebb kerék,
Egy szép szó mellé kilenc kellemetlen,
Egyszer a test nyög, másszor meg a lelkem:
Mindez egyet mond, mint versben a refrén,
Ember vagy, vén vagy, fejedén a törvény.

Csakhogynem elég annak a fejed,
Többet akar, nagyobbat: szivedet.
Azon méri rád a jövőt, jelent,
Hogyan dobogja szíved az igent.
Egy igennel eggyé karolhatod
A percet és az örökkévalót.

(1961)

KÍNRÍMEK

Mondhatom, siralmas egy pikulás vagy:
Nincs más témád csak az ősz meg a vénség?
– Mit csináljak? Ez most bennem az éhség.

Hát érdemes reggeltől estelig
Mindig csak a halálról énekelni?
– Sőt inkább még korábban kéne kelni.

Csak legalább, ha minden versed végén
Az Isten nevét ne vennéd hiában!
– Jóságát hívom, jóságom híjjában.

(1961)

A PÓK HALÁLA

Pók szaladt az ágyamon,
Megcsipett a vállamon.
Biz én magam nem hagyom!
Hol a cipőm? Felkapom.
Leütöttem, vége van!

Itt hever a vánkoston,
Alaktalan kis halom.
„Nézz rám, – mondja – gyilkosom!”
Biz én meg se hallgatom:
Leütöttem, vége van!

Libabőrös hátamon
Megsuhint a borzalom.
Akarom, nem akarom,
Nem lehet nem hallanom:
Leütöttem, vége van.

Bosszut álltam, – mi jogon? –
Egy parányi állaton.
Késő már a bánatom,
Vissza nem sirathatom:
Leütöttem, vége van.

(1959)

A LÓRÉ

Szalad a lóré, csöpp hegyi vonat,
Zörög az erdőn nagy hegyek alatt.

Lógó fejjel, meggyőződéstelen,
Vén ló zördíti rozzant sineken.

Gördíti becsülettel fölfelé,
És visszafelé is gördítené,

De amikor eléri a tetőt,
Hámból kifogják jámbor ügetőt,

A lószerszámot hátára vetik,
Farát szelíden megveregetik,

És azt mondják: Eridj szépen haza.
És ő elindul szépen és haza.

Hát a te lóréd, édes öregem?
Lovatlan áll már az is a hegyen.

Nem is zörög már, csendes, jó hely ez,
Megállónak is csak föltételes.

Hiszen te húznád szívesen tovább,
De idefönt már nem kérnek csodát.

Hordtad a hámot, húztál szekeret,
Most már az üres hám is fölsebez.

Az is megrezzent, mikor valaki
Hervadt hátadat megveregeti.

De már maholnap megsimít a szó:
Jőjj haza szépen, fáradt vén csikó.

– Megismered: ez a gazdád szava,
S szépen elindulsz, – szépen és haza.

(1960)

KÉRDÉSEK FELELET NÉLKÜL

Aranymisémig kisfiú koromtól
Bűneimet meggyóntam számtalanszor,
Papok térdére, angyalok fülébe,
Az Isten irgalmának tengerébe.
Látszik-e vajjon emberi valómon,
Hogy ötven éve mindugyanazt gyónom?

Polcaimon a könyvek százai,
Ó ifjú olvasások lázai!
Sok költőm, szentem, mesterem,
Titeket iszlak most is szüntelen.
Meglátszik-e viseltes arcomon,
Hogy én is a családhoz tartozom?

Mint gyümölcsfákra májusi eső
Zúgtak le rám a dallamkereső
Élni akaró gondolatcsírák,
S én nekiültem mint szorgos diák,
Irtam, daloltam a tőlem telőt.
Egy pohár vizet ért-e más előtt?

Egy volt minden második szó a számban:
A szeretetet oly nagyon kívántam,
Mint édesanya emlejét a kisdéd.
Mindent vágytam szeretni, mint az Isten.
Akartam mindent szeretetből tenni, –
Amit tettem, több volt-e mint a semmi?

De minek ez a sok mihaszna kérdés?
A tett a fontos, nem a szürke értés.
Zárlatig úgy is elkészül a mérleg.
Csak egy a fontos: égjek s el ne égjek,
Mint a pusztai vadrózsabokor.
A nap is legszebb naplementekor.

(1962)

BÚCSÚ A SZAVAKTÓL

Szavak, szavak, búcsúzom tőletek,
Egymásután, mint halni készülő
Fiaitól az árvuló szülő,
Minden nap egy-egy új szót temetek.

Egy-egy újat a drága régi kincsből.
Nincs zárva kamrámm, küszöbömön nincs ő:
Aki elunta életét velem,
Mehet, búcsútlan, köszönéstelen.

Mennyit hallgattam, futostam, figyeltem,
Míg ezt a drága kincset összeleltem!
Hány kis időtlent – az volt még a drága! –
Magam hoztam e dadogó világra.

Mi voltatok? élettelen anyag,
Élővé, szóvá én alkottalak,
Amikor forrón belétek leheltem,
Amit az Isten énbélém: a lelkem.

Bizony, hogy nem volt rossz sorotok nálam,
Mindenben mindig kedvetekre jártam,
Dajkátok voltam és cselédedek,
Ápoltalak és kényeztettelek.

Mostam, vasaltam, teregettem rátok,
Hímes aranyból szőttem a ruhátok.
Ezen a lármás, visszhangos világon
Ti vagytok csendes otthonom, családom.

Ti a szerszámom, kulcsom, fegyverem,
Tirajtatok keresztül ismerem
Izzó titkát az emberi tudásnak
S a kincset, mit varázsvesszővel ásnak.

Mindent, amit az ember szíve rejt,
S a másvilágból remegő delejt:
Kit a tudós csak eltakarna névvel,
Istent tapintom ujjatok hegyével.

Szülötteim, s szolgálaim voltatok,
És én szolgátok és királyotok:
Mint pénzeire a király nevét,
Reátok vertem arcom bélyegét.

S most, hűtlenek, csalfák, kegyetlenek,
Egymásután elhagytok engemet.
Hasztalan hívlak, hasztalan kereslek,
Elhal a visszhang, a barlang üres lett.

Állasz az oltár lépcsőjén magad
És idézed a szentelt szavakat,
S csak tátogat szegény memóriád;
A néma ördög vigyorog reád.

Dobban a szíved, írnál, mondanál,
S a toll kezében reszketni megáll,
Megzördül rajt egy látatlan bilincs, –
Nézel, utána, annak, ami nincs.

Hát így maradtál, – de jó ez neked:
Beszéltél hetven évig eleget.
S ha most a szó kegyelme elhagyott,
Gondolj szó nélkül szépet és nagyot.

Nézd ama bölcs hajdani remetéket,
Kik kinőtték az emberi beszédet,
S elvonulván barlangjuk éjjelébe,
Némán merültek a Lét tengerébe.

Csak egy, csak egy szót, csak azt ne feledjed:
Őbenne hallod az Egyetlenegyet
S újra tanulsz beszélni általa,
A Szót, a Szót, mely kezdetben vala.

(1959)

A RAKÉTA ÚTJA

Lassan lehajlik pajzstartó kezem,
Nem támadok és nem védekezem.

A tarka-barka vásár véget ért,
Nem nyujtózom már földi dolgokért.

Nem fürkészem és nem hívogatom
A sorsomat sem. Jöjjön, fogadom.

Emberkéz után sem nyújtok kezet,
Minden lépésem hozzájuk vezet,

És rajtuk, bennük ahhoz, ami Más,
Minden ember jelkép és látomás.

Nem is én megyek, csak úgy visz a *van*,
S én alázattal vitetem magam,

Merre rakétám útja rendelé,
Az űrön túli tengerek felé.

(1962)

A NÉMA MIATYÁNK

Hozzád, Veled, Neked,
Mondani egy utolsó éneket,
Imában ömleni Eléd,
Legutolsó, de hűséges cseléd...!
De jaj! ha nem igaz!
Szobám csupa por,
Kertem csupa gaz,
Csupa lelógó tört faág,
A templom messze, a könyv nehéz,
Ólomcsizmában toporog az ész.
És mégis, mégis, Ő van itt,
Immár tőlem el nem veszik.
Nap nap után, éj éj után
Én Téged hivlak, Miatyánk.

De mire jó
Egy lámpástalan rádió?
Hogyan szólítsam az ég Urát
Egy siketnéma Miatyánkon át,
Ha szói közül minden második
Alattomosan elrejtőzködik!
Bénult napokon, izzadt éjeken
Az értelem is értelemtelen,
Értelemtelen és imáttalan, –
Magam vagyok, egészen egymagam.

De talán mégis volna valami
Helyettem hinni, vallani,
Nevemben felimádkozó
Karikás kis szentolvasó,
Egyetlen társam aki vagy,
Karikagyűrűm, el ne hagyj!

De nem hagytalak-e Téged el én,
Szómmal, amelyből kialudt a fény?
Szívemmel, amely csupa seb,
Elmémmel, amely úrnél üresebb?
S nem hagytam-e el Veled együtt Azt,
Aki az úr fölött virraszt?
Mit felelek, hisz nem tudok felelni:
Mit felelhet a Mindennek a semmi!
Akarom élni az egész hitet,
Szeretni, ahogy Isten szeret,
És bízni, bízni akarok,
Abban, amit a Krisztus hozott.
Nem érzem, nem is gondolom,
De akarom, akarom, akarom.

Pilisliget, 1963. augusztus 1-5.

A KERESZTÚT
(1950–1952)

I STÁCIÓ

*A Rend és a Szabadság védelmében,
Törvény és Birodalom érdekében,
A Cézár és a Jehova nevében:
Az ítélet kimondva fejére.
Ime az Ember
Indul a Koponyák Hegyére.*

Kétezer éve:
A Rend és a Szabadság védelmében,
Törvény és Birodalom érdekében,
A Cézár és a Jehova nevében
Mindennap új-új pálca töretik.
Ime az Ember, a nyomorult Ember
Ítéltetik és öletik.

Halljátok-e az ezredeken át
Az el nem múló Ítélet szavát?

Hol hangzik el? ki szövegezi meg?
Mindegy, testvérek, az ítélet egy,
Mert egy az Ok és egy az Értelem:
Egyik neve Igazság, a másik Kegyelem.
Minden halál és minden szenvedés
Egy úton jár és egy irányba néz:
Vérhullás nélkül nincs engesztelés.

Az ítélet, a nagy Szentencia
A bűn törvényes, egyszülött fia.
Ó bűnösök mi, kik bűnben születünk
És bünt szülünk minden lehelletünkkel:
Az ítéletet, mely harsog felettünk
Bizonyhogy magunk nemzettük fejünkre.

Krisztus ostorát éjente-naponta
Eleitől hány ember bűne fonta,
S hányé ölmozza makacsul manap!
Melyiknél lennék makulátlanabb?
A bűn tajtékoz minden nap körül,
S az ítélet a bűn méhében ül.
A bűnök óceánja végtelen:
És mely büntől vagyok szeplőtelen?
Ki ellen szól az ítélet, ki ellen?
Minden embernek minden bűne bennem,
Gyümölcsként, virágként vagy csiraképen:
Ahhoz kiált, aki az anyaméhben
Szólítja szabadságra a magot.
És minden bűnért felelős vagyok.

A szomszédomnak nem volt kenyere,
S nekem jóval a tányérom tele.
Rám nézett, és a szivem megesett,
Nem adtam mégsem, csak egy keveset.
S ha bőven is, csak a selejteséből,
Ha javából is: csak a fölöséből.
Ha meg egyszer a magamét feleztem,
Már úgy hittem, hogy érdemet szereztem,
S az igazságos mennyei Király
Kezeiből a jutalom kijár.
S bár tudtam: tettem csak annyira méltó,
Mint a gyermeké, aki cukorért jó,
A mézes szájíz mégis megmaradt
És meg-megveregettem vállamat.
Holott a szomszéd... s mind az éhesek...
Uram, vállalom az ítéletet.

Mindenkiét, Uram, mindenkiét!
Az egyik ember bűne a beszéd,
A másiké a csend, a cimborás.
Kárhozatra vet a káromkodás,
De sok meg azzal lesz pokolra méltó,
Hogy meg nem zökken ajakán a szép szó.
A békesség is bűnné válhatik,
Ha Isten dörgeti villámait,
És elgáncsolhat avval is az ördög,
Hogy olykor bele nem vágtad az öklöd
Egy-egy arcba, melyen a gyűlölet
Az Isten-kép megcsúfolója lett.
Vétkezhet azzal is a tunya szellem,
Hogy vétlen marad a vétkező ellen.
Hát hol az ember, hogy bűnös ne lenne?
S hol esett bűn, hogy én nem voltam benne?
Ha minden ember a felebarátod,
Feles akkor az áldás meg az átok,
Közös az érdem, a bűn is közös:
Mindenkiért mindenki felelős.

Te is, testvérem, én is az vagyok
És vállalnunk kell a gyalázatot.
Az emberiség péntek-éjszakáján
A mi késünkön vérzett el a Bárány.
Mikor Pilátus eltörte a pálcát,
Mi tartottuk a mosakodó-tálcát,
Hogy mossa kezét meggyalázott székén:
Mi ordítottuk rekedtre a gégenk:
Feszítsd meg őt! és Mirajtunk a vére!
Mi kergettük a tagadásba Pétert,
És a vigyorgó szolganép előtt
Mi tagadtuk meg háromízben Őt.

Arcába köpni mi voltunk serények,
Mi sürgölödtünk – nagyzsoldú legények –
Ólmozott szíjjal vérét ontani.
Mink a lator is, a baloldali,
Ki a kereszten is káromkodott,
És mi vagyunk Judás, az áruló
Judás, kinek meg nem születni jobb.

Születtünk: emberek vagyunk.
Emberek vagyunk: bűnösök vagyunk.

Te, ki az ítélon ítélsz,
De bűne bánójával könnyezel,
Halld elfuló szavam:
Csak egyedül ne, csak a Bárány
Nyomán indulhassak oda,
Hol elejétől fogva vár rám
Keresztemmel a Golgota!

II. STÁCIÓ

*Megroncsolt testtel, homloka tövisben,
Indul az útnak az elítélt Isten,
Vállán a kereszttel.
A kezemet, Uram,
Jaj, a kezemet soha ne ereszd el!*

Hát én is immár idáig elértem!
A teljeskorig most lett, hogy megértem:
Jön, jön felém már a kereszt.
Elment előttem a Fájdalmas Ember
A nagy kereszttel és azt mondta szemmel:
Itt van: szeresd!

Érzem, hogy nő ki vállamból keresztem.
Én nem kívántam, ó én nem kerestem:
Ha fölsejlett a fájdalom,
A színétől is félve oldalogtam,
És dideregve bűnbánón vacogtam,
Hogy nem bírom.

És mostan ímhol megtermett magától.
A reggeltől-e, vagy az éjszakától?
Mindennap újra megterem.
Még álmomban sem láttam eddig arcát,
És mégis-mégis: énnekem faragták,
Megismerem.

A történelem volt a faragója,
A rámköszöntött getszemáni óra
Vérizzadása szülte meg.
Amitől eddig megóvtak a mennyek:
A Benső Éjnek hogy mélyére menjek, –
Most küldenek.

Ó én kezdettől rámszabott keresztem!
Elfogadom, Uram, de hogy szeressem?
Tán igazabban ölelem,
Ha engeded, hogy azoké lehessen,
Akikért ezt az életet szerettem,
A kegyelem.

Hadd indulok hát a keresztes útnak!
De a gyengének, de a nyomorultnak
Uram Jézus, Te adj erőt,
Vagy elbukom az első durva szónál.
De hiszen minden stációnál
Te jársz, Uram, szolgád előtt!

III. STÁCIÓ

*Terhe alatt a szörnyű fának,
Terhe alatt a tenger bűnnek,
Mik láthatatlan madarakként
A két keresztes ágon ülnek,
Terhe alatt a világ elejétől
Világ végezetéig minden rossznak:
Az Ur leroskad.*

Ó porig megalázott Jézusunk,
Hát itt a porban, itt találkozunk!
Ó be mienk vagy! Most rád ismerek!
Leroskadtt Isten, roskadt emberek.
Ó emberebb te minden embereknél,
Vérünk és húsunk, emberfia, testvér!
Verejtékünk hordod és vérhullásunk:
Ó hogy szeretünk – ó hogy megalázunk!
Patkók alatt és korbácsok alatt
Arccal csókolod a véres sarat,
Lába elé terülsz a csöcseléknek,
Föl sem nézhetsz már arcába az égnek.
Nem tűrjük el, hogy föntebb légy minálunk,
A magunk szennyes szintjére cibálunk.

Ó tudjuk jól: nem a szegény kereszttől,
Nem testi kintől, hogy lábad meging:
Századokon, ezredeken keresztül
Zuhognak rád a bűnök: bűneink.
Az én bűneim ülnek a kereszten:
Esned kell, Uram, mivel én elestem.
Én voltam, aki elgáncsoltalak.
Ó hogy szeretlek, – ó hogy bántalak!

De hogy bánthatlak, hogyha úgy szeretlek?
És ha bántalak, hogyan szerethetlek?

Igy volt akkor is, ama régi órán,
Amikor legelőször csapott a Gáncsvető rám.
Az érthetlent ki értheti meg,
Az első jajt, első elestemet?
A gyilkos dallamot megrebbenő szivemben,
Lent, énem hajszálgökörei alján,
Mely legelőször ringatott el csalfán
A bűn végzetes félálmába engem.
Mi lehetett az első buktató?
Cukor? Gyümölcs? Füllentés? Durva szó?
Vagy egyszerűen a rossz unalom?
– Olyan nagyon régen volt! nem tudom.
Csak azt tudom, de azt erős bizonynal,
Hogy megbántani nem akartalak.
És mégis: tudom és tudtam, iszonyal,
Hogy megbántottalak.
Talán nevét sem tudtam még a rossznak,
S prédája lettem valami Gonosznak.
Valami hangnak, amely sohasem
Szűnt el azóta bennem zümmögni csendesen:
Zümmögni egyre, ami jól esett,
Ami édesség, ami élvezet,
Ami könnyű, amivel nincs vesződés,
És legfőképpen: semmi felelősség.
Ismeretlen hang volt és érthetetlen,
Nem az én hangom, nem is énbelőlem:
Mindenestül más, idegen.
És mégis, mégis, mégis énbelőlem:
Én lettem más, én lettem idegen,
Más *is* és idegen *is*: érthetetlen.
Csak azt tudom, hogy kettévált a lelkem,
Hogy amit nem akarok: akarom,
És hogy kettőnek lenni fájdalom.

Azóta így van: megyek Teutánad,
Megvárásolt vas a mágnes felé,
– Hova mennék? az Ige titka nálad,
Az életé, az én életemé, –
S egyszerre csak elfut a föld alólam,
Hurok rántása lépő lábamon:
S fekszem a földön, élettelen ólom.
– Akartam? Nem akartam? Nem tudom.

Arcom meg-meglegyintik angyalok:
Szépség, Igazság, izzó látomások,
Elsuhanó szárnyakkal rám suhog
Minden bizonynál bizonyabb hívásod.
Megyek feléjük, mint az alvajáró,
A látás józan mámorea előnt,
Hét nap járom a tiszta fényözönt:
Nyolcadnap reggel lomha szürke háló
Égen és földön, lépteim nyomán
Langyosan ásít álmos ingovány,
Zöld békanyál a köntösömre loccsan,
Pedig szemem fönnjár a csillagokban.
Lábam a lucskot, szemeim a fényt
Egyszerre isszák: melyik vagyok én?

És melyik leszek holnap s azután?
Hogy fölforgassa szívem fenekét,
Hoz-e valaki élesztő ekét?
S jó magot a felmagzott gaz után?
Mert én Uram, ha csak magamra bíznád,
Úgy gondolnám el a szép tiszta búzát,
Ugyan nem volna benne köszönet!
Nem, Uram, nem lesz benne örömed,
Hacsak a tenyértörő ekevasnak
Neki nem állsz Te magad is velem,
Ó konkolyölő, szántó Kegyelem.

Mert él és fáj és sír bennem a kettő,
És nincs ami megszabadítson ettől,
Csak a Te véred, csak a Te kereszted,
Csak a Te felém sikoltó elested:
Azért kell buknod, hogy én el ne essem,
Hogy az én kettőm újra egy lehessen.

Hogy büntelen bűn, én első elesésem
Múljon el egyszer végelgyengülésben.
S ne legyen már több, mint egy ködös emlék,
Mint foszló felhő nyári dél-egen:
Fátyla hűsén át megérezhetem
A bírhatatlan Teljes Nap kegyelmét.

*

Te, ki magad bűnömmel eljegyezted
És megölelted értem a keresztet,
Aki megengedted a zuhanást,
De nem azért, hogy lelkem megalázd,
Csak mert a mélyben annál jobban érzem,
Milyen magasban szabta ki a részem:
Mikor rámozdul, mint az út pora,
A *másik én* veszejtő mámora,
Hozzád kiált a mélyből lompos ajkam:
Akard, hogy úgy akarjam,
És megöleljem én is a zuhanó keresztet
Mondván: Míg meg nem áldasz, nem eresztlek!

IV. STÁCIÓ

Megy a Jézus a Kálváriára,
Fejében a töviskoronája.

Véres rózsák verték ki a testét.
Megy a Jézus, viszi a kereszttjét.

Most először roskadt el alatta,
Vad pribékek keze fölrángatta,

Szeges szíjak a húsába tépnek,
Borzalommal kísérik a népek.

Szeges szíjak csontig elevenbe.
Jön az úton Szűz Mária szembe.

A szeméből mennyek mosolyognak,
De szívében hét tűre pokolnak.

Nézi Jézust, nézi a keresztfát,
Azt a véres, verejtékes Orcát.

Azt az Arcot, azt az édes-egyet,
Aki az ő testéből testedzett.

Kis Betlehem boldog éjjelében
Ő ringatta ámuló ölében.

Ő mosott rá, főzött és dagasztott,
Ágya szélén de hányszor virrasztott.

Ruhácskáját szötte, fonta, foldta,
Haj pedig már akkor is de tudta . . . !

Ő hogy nézte távolodó képét,
Mikor elment, három éve, végkép!

Nézi most is, rogyadozó testtel,
Kicsi fiát a szörnyű kereszttel.

Nézi, nézi, fátyolodó szemmel.
Megy a Jézus, utána a tenger.

Véres úton, végestelen hosszan:
Tenger ember, férfi, gyerek, asszony.

Véres tajték veri ki a mesgyét. ~
Valamennyi viszi a keresztjét.

Nem hiányzik senki sem a sorból:
Legelől a tizenkét apostol,

Utánuk a számolatlan ezrek,
Ködbevesző végtelen keresztek.

Ott piheg a sok mái szegény is:
Édesapám, édesanyám, én is!

Hétfájdalmas, nézz ide miránk is,
Krisztus Anyja, légy a mi anyánk is!

V. STÁCIÓ

*Círenéből jött, messze földről,
Munkából jött, az anyaföldről,
Mindenképen a föld lia.
Kényszerítették,
Hogy véghezvigye boldog tettét:
Segítsen az Isten Fiának
A keresztet hordoznia.*

Jött a szántóföldről, az áldott mezőről,
Éppen hogy elfogyott a munka kezéről.
A réti virágok, a szelíd olajfák
Voltak a társai, azok vigasztalták,
Azok is biztatták kövér esztendővel,
Földekben, fiakban áldott jövővel.
Egyébre, nagyobbra vágyát sose mérte,
Tartotta a Törvényt, az Urat dicsérte,
Izrael reményét várta türelemmel:
Ábrahámnak igaz fia, igaz ember.
Ha a hév nap után a hűvösön este
A sok kicsi száznak kenyerét megszegte,
Boldogabb, békésebb ember nem volt nála.

És most megragadják s borzadó vállára,
Melyen még az egész nap terhe ott reszket,
Ráarakják a térdet csuklató keresztet.
Tiltakozott előbb, küzködött, kiáltott:
Mi közötök hozzám? mi közöm hozzátok?
Nem vagyok én rabló, lator, utonálló,
Rendes ember vagyok, dolga után járó.
Sohasem volt nekem életemen által
Semmi ügyem-bajom semmi hatósággal.
Azt sem tudom, mi ez, hogy így összezsúródul
Ez a tenger népség városból, mezőről?
S ez a boldogtalan! – Dehát a dolgozók
Tegyétek! – mit bánom! – csak engem hagyjatok.

Igy a cirénei, de hiába morgott,
Nem állta végül is a sziszegő ostort.
Vállával alája feszült a keresztnek,
Szétnézni alóla csak azután kezdett.

Miféle menet ez? Kik ezek a népek?
Szíriai rongynép, római pribékek,
Szitok a szájukban, a kezükön korbács.
Utánuk sereggel a templomi szolgák.
Nyomukon kövesült orcával lépdelnek
Méltóságos vénnek, papi fejedelmek,
A vérmocskos utat seperi, sodorja
Köntösük aljának kétaraszos bojtja.
Köröskörülöttük fenekedő zajjal
Mind az egész város szemete, legalja.
Csikorgó fogakkal, köpködve, sziszegve
Az öklüket rázzák ezren amaz egyre,
Kit veszteni visznek a Golgota hegyre.

Ki ez a férfiú? Simon odafordul.
Épen most rángatják újra fel a porból.
Feláll, – egy pillanat, csak egy, a szemébe,
Jézus Simonéba, Simon az övébe:
Veti neki vállát máris a nagy fának,
Megyen a Jézussal, föl a Golgotának.

VI. STÁCIÓ

Ó Istenarc, kegyetlen
Kinzástól éktelen!
Ó Irgalom, egyetlen!
Ó Jóság, végtelen!
Méltó ki lenne Hozzád?
Egy gyenge nő:
Letörli véres orcád
A keszkenő.

Ó arcom, ember arca,
Te büntől éktelen,
Az Isten képe torza,
Te jőtlan, széptelen!
Hallom amint esengő
Szived dobog:
Ölelnéd, mint a Kendő,
Vert Krisztusod.

Ó lelke, durva kendő,
Mocsoktól keserű:
Nézd, mennyi vár esendő
Arc, amit letörülj:
Kar nincs elég ölelni,
Mindenfelé:
Vert arcok, s valamennyi
A Krisztusé.

VII. STÁCIÓ

Hasztalan görnyedez utánad a Cirénei
A megosztott járom alatt,
Hasztalan csorognak egybe a tiédde
Verejtékének súlyos cseppjei;
Pihegő szívére szoritva a Kendőt,
Hiába botorkál Veronika lépteid nyomán:
És jaj, hiába hullámszik körülötted
Melegítő két szeme simogatása
Annak is, aki láthatatlanul hordja szívében
Iker-mását a világ elejétől rádrakott Keresztnek:
 Göcsörtös az út és roskatag a váll,
 Minden lépésen irdatlanabbra nő
 És súlyosabbra az elnyomó Kereszt:
 Imhol másodszor roskadsz el alatta.

Mintha mondanád:

 Édesanyám,
Jó énnkem, hogy láttam a szemed,
Jó éreznem, ha nem láthatlak is,
Hogy rajtam a drága két szem, amelyből
Egyszerre ölel körül minden melege a földnek.

Ó milyen jó volt ez a két szem,
Mikor a didergős Betlehemben a barlang hidegét
Csókolta melegre melled buggyanó szerelme,
És mikor a názáreti gyalupad mellett
A munka verejtéke forróságát
Hűsítette drága kezed simogatása.

De most, anyám, most nem szabad:
Most olyan kegyetlen nagyon kell Fiadat szeretned,
Ahogyan szeretni csak te tudsz:
Most nem szabad könnyörülnöd,
Most csak szenvedni, szenvedni szabad,
Hordani együtt, kétségbeesett boldogan,
Némán, néma Fiaddal,
A néma Keresztet.

És köszönöm neked is, Veronika nővér.
Köszönöm, amit rajtam cselekedtél.
Vidd el magaddal Kendőd szívében
Hálám véres Arcát,
Emlékül, zálogul, vigasztalásul
Magadnak és minden nővéreidnek,
A kik körötted sirva tolonganak
És szívszakadva cselekednék, amit te cselekedtél.
Csak éppen nincsen kendő a kezüknél,
Csak éppen vissza ne lökné őket lándzsája nyelével a zsoldos,
És meg ne bénítaná kezüket-lábukat
A rettegés, amely nem belőlük való,
De jaj, erősebb náluk.
Köszönöm a Kendő melegét, szíved melegét,
De most, most a hideget érzem, – a sokakét,
A kik kendőtelenül és szívtelenül követnek az úton
És tőlem várják arcukra a kendőt,
Amelyről Arcom virrasztó vére csorog,
Az Arcé, melynek homlokát most
Az út cinkos kövei zúzzák.

Neked is, bajaim társa, testvérem, Simon,
Köszönöm térded ropogó irgalmasságát,
Vállad feszülő könyörületességét,
Köszönöm morogva engedő elszánásod,
Amellyel vállaltad a jármot,
Azt sem tudván, mit és hová,
És ki az, akivel egy útemre tántorogsz.
Köszönöm neked és minden testvéreidnek,
Akik értetlenül és talán zúgolódva is,
Hordják becsülettel szakadásig
Tántorgó társaik keresztjét,
És úgy nem tudják, mint te, Simonom,
Hogy az Ember Fiával járják útjait,
A Hegy felé,

Hol elvételnek a világ bűnei.
Köszönöm, Simonom, tudom én,
Mi van itt köszönni való,
Mi nekem a te vasgyúró bárány-erőd.

De megbocsáss, és el ne szomorítson:

Most az egyszer még ez is kevés.

Ketten vagyunk csak és emberek vagyunk csak

(Ezen az úton mindaketten emberek vagyunk)

Ketten, szemközt az évezredekkel:

Ketten, akik emeljük a Keresztet,

És milliók, akik húzzák, zúzzák, döngölik, nyomorítják,

Kézze és lábbal, rázuhanó iromba testtel,

Szitokkal, röhögéssel, könnyel, sóhajjal, még imá-
val is.

Bocsáss meg, Simonom,

Ha magammal rántalak a törélű kövekre,

És bocsáss meg, ha majd felrángat az ostor

S vasas lába az ordító pribéknek:

Bocsáss meg, testvér, most roskadni kell,

Most el kell esni, – *értük*,

Igy van megírva.

Hát én, Uram, hát én?
 Ó én nem mertem szembejönni rád
 És szemedbe nézni a drága Szűzanyával,
 Inkább bújtam volna a föld alá is,
 Csakhogy bele ne kelljen néznem a Szembe,
 Mely látja a szívet és vesét.
 Ó én nem törtem át a lándzsák durva lánacán
 Veronikával, – inkább utána kaptam
 És kendőjénél húztam volna vissza őt.
 Ha jobb, s erősebb nem lett volna nálam.
 A Ciréneinek is csak integetni tudtam,
 Hogy jaj, valamiképen oda ne álljon,
 Közt vállalni veled,
 Mert még ki tudja, mi nem éri őt is!
 Ó én nem vagyok senkire hasonló
 Azok közül, akik Téged szeretnek,
 Hát még Tehozzád, aki pedig oly nagyon
 Kívánsz hasonló lenni hozzám,
 Mindenben, – egyet kivéve.
 Ó, Uram, én éppen csak abban az egyben hasonlítok Hozzád:
 Hogy el tudok esni, hogy újra csak el tudok esni,
 Hogy mást sem tudok, csak esni és újra esni.
 De milyen esés ez, Uram!
 Engem nem a keresztnek súlya nyom el;
 A Kereszt húzna vissza állónak, egyenesnek.
 Nem az ostor hajsza elesen a kintől:
 Az én ostorom inkább szólítana vissza
 A szép szoros-útra feléd.
 Engem a Golgota ködlege homloka messziről
 Nem a szörnyű halál képével ijeszt,
 Hogy már az útban elfogyjon erőm a rettenettől:
 Ha én a szemem hozzá emelem,
 Én már Téged látalak rajta óriás kereszteden,
 A mindenség minden szíve felé kitárt
 Ölelő karjaid énekét hallom:

Hozzám jertek, akik terhelve vagytok,
Én megenyhítelek!
Hát mérthogy nem sietek feléd,
Hát mérthogy botorkálok össze-vissza,
Mindenfelé, csak arra nem,
Ahol az vár, amiről tudom, hogy a legjobb,
Legénnekemvalóbb.
Mért tipegek, topogok, tántorgok ide-oda szüntelen,
Csak éppen háttal Hozzád,
Jaj, háttal enmagamhoz is!

Krisztus, Krisztus, másodszor elesett Krisztus,
Akit ostorral ráncigál talpra a gyűlölet ökle,
Fogj ostort, Krisztus,
Ostort, ellenem!
Kiáltok Hozzád,
Könyörgök Hozzád, keresztedért,
Másodszori elestedért.
Krisztus, állíts föl engem,
Másodszor is állíts föl engem!

VIII. STÁCIÓ

*Jeruzsálem leányai,
Mind, ti keserves Máriák,
Ne sirassátok az Ember Fiait:
Timagatokon sirjatok,
S fiaitokat sirassátok el,
Mert imhol a napok közel,
Mikor boldog a magtalan leszen,
A méh, mely nem szült sohasem,
S az emlő, melyet nem szitt csecsemő.*

*Akkor majd kiáltani kezdetek:
„Szakadjatok reánk, hegyek,
Halmok, takarjatok el!”*

*Mert ha így jár az eleven,
Szár az ő sorsa mi leszen!*

Szár az fa, szikkadt árok szélén,
Aszott gyümölcs, hernyósodott levél én,
Sirjak-e magamért?
Itt is, most is, megint miattam,
Ki magamat már annyiszor sirattam,
Olyannyi potomért!

Nem, nem, a keresztuti könnyek
Ne mossák már a telhetetlen ön-nek
Unt köntösét többé soha:
Méltóbb özönnel azokat sirassák,
Kikhez a szépség, kikhez a szabadság,
Kikhez az élet mostoha.

A boldogtalan bűnösökre öntsd el
Könnyeid árját, rájuk ontsd a könnyel
Ölelkező szánalmadat,
Akik nem tudják, hogy mit cselekesznek,
Mikor az értük roskadó Keresztnek
Hurcolnak öngyilkos hadat.

Őket sirasd, ha nem sirattad eddig,
Bennük sirasd, a legislegkisebbik
Személyében is az Urat.
Csak egyet, egyet nem szabad siratni:
Egynek nem szabad sírni, sem siratni:
A férfit ne sirasd!

Férfi vagy? Itt a kereszt: állj alája.
Férfi vagy? Itt a Krisztus: kövesd a Golgotára!
A többit majd ott megtudod.
Csak kettő van a földön férfi:
Légy János, vagy légy Cirenéi, –
A Krisztus a te Krisztusod!

IX. STÁCIÓ

Félig halálra váltan, már-már a Golgotán,
A szörnyű út után,
A szörnyűbb cél előtt,
Harmadszor is leroskad a Keresztviselő.

Mi, elesett apák megesett fiai,
(Merjük-e mondani:
Mi keresztviselők?!)
Merjünk megállani a Roskadó előtt?

Mi, kik a megszokott bűn kitaposott, avítt
Baromcsapásait
Járjuk nap-nap után,
Berzenkedőn se már, fásultan és bután,

Vakon és siketen, akár az unalom,
Mint az igás malom
Kerengő vén lova
Köröz egy vak körön, se té már, se tova.

Ajkunkon ki se hült Barabbás neve még,
Szorongó csöcselék:
Honnan vegyünk erőt,
Hogy szólítani merjük a Keresztviselőt?

Igy kiáltunk-e: „Krisztus, háromszor elesett,
Nézz rám és nyújtsd kezéd,
Hogy el ne bukjam én
Legalább ott, a végső, halálos Hegy tövénl”

Vagy keserű torokkal inkább kiáltuk ezt:
„Zuhanj reám, kereszt:
Szétmálló életem
Egy jó földindulással tán újrakezdhetem.”

A mindent fogja benned, ki mindent újrakezd.
Zuhanj reánk kereszt,
Hogy véres két karoddal lelkünket átölelje
Az elesés malasztja, a fölkelés kegyelme.

X. STÁCIÓ

*Nap, húnyd le szemérmes szemed,
Forduljatok el, égi szellemek,
Meg ne lássátok őt.
Letépték anyja-szött mezét,
Leszaggatták varratlan köntösét,
S most itt áll, ország és világ előtt,
A zokogók és röhögők előtt,
Az Ember Fia, meztelen.*

Hát én, Uram? Mi lesz velem,
Ha eljön egyszer ama nap,
Mikor lábunkhoz omlanak
Az ember-szötte fátyolok,
S úgy csupaszon bámul reám
Az emberiség, a kaján
És a kíváncsi angyalok,
És meglátják, hogy ki vagyok!

•

Ki is vagyok, én Istenem?
Feleljetek, te száj, te szem,
Te arc, te mell, lábam, kezem,
S amelynek úgy kedvét kerestem,
Szárnynevelő föld-férge, testem,
Én börtönöm és kalodám
És titokzatos palotám
És templomom, felelj nekem,
Te Isten képe s állaté,
Hogy az *én vagyok* te vagy-é?

És hallom minden pillanatban
A választ, vérben, szíven, agyban:
„Igen” – lükteti egy ütem,
A másik azt dobogja: „Nem.”

*

Hát hullj le rólam, test-lepel,
Te testen-túli én, felelj:
Külsőm izgalmas belseje,
Vizeim rejtett kútfeje,
Repülőgépem repülője,
És szél is, szárnyam emelője,
Te áramtalan huzalon
Álmatlan izzó fény-neon,
Nem vér, és mégsem vértelen,
Hústalan-húsos *értelem*,
És te, szuverén hatalom,
Ki ösztönt, gondolatot, gondot
Elfújsz és mosolyogva mondod,
És ki se mondod: *akarom!*
Lélek, tudat, szellem, titok:
Te nálam kisebb és nagyobb.”

S a fénytelen, hangtalan éjből
Sugárzik a válasz a mélyből:
„Én én vagyok, én te vagyok:
Te nálam kisebb én nagyobb.”

*

A kisebb most némuljon el,
Az szóljon, ami énekel:
Dallam, imádság, szerelem:
Ami van is, de nem is *úgy van*,
Az életen innen és túlban,
A véges arcú végtelen:

Én pontnál pontabb centrumom,
Mi vagy? – honnan vagy? – nem tudom.
Mégis, mégis tőled remélem,
Hogy libegő mécsláng személyem
Megsejti egyszer, ki vagyok.

„Vetkezd le éned, s megtudod!”

•

Ó meztelen Krisztus a hegytetőn,
Légy irgalmas vetkeztetőm!

XI. STÁCIÓ

Áll a Kereszt az ég alatt,
A föld felett.
Tajtékot ver lába körül
A gyűlölet.
Alul halálos gyűlölet,
Fölül halotti csend.
Föld kiveti, s be nem veszi
Az ég sem odafent.
Ember Fia, Ember Fia,
Egyedül vagy a pusztá végtelenben!
– Én Istenem, én Istenem,
Miért hagytál el engem?

•

Egyedül lenni: emberek között
Elátkozott,
Egyedül lenni: az Isten előtt
Elkárhozott,
Egyedül lenni: önmagadnak is
Csak undora, –
Hát ezt is, ezt is megtapasztalod,
Ember Fia!

•

Ha fáradt, mint a holttetem
Szíved s velőd,
S egy vérszegényke gondolatra sincs
Immár erőd,
Önmegvetésbe s unalomba fúl
A küzdelem,
És elúzni a déli dőghalált
Reménytelen:

Alvadt szívedben a kétségbeesés
Fel-fellobog,
Elterülnél a földön: nincs tovább!
És: nem vagyok!
Imádkoznál, de szívtelen imád
Csak káromol,
Szólítanád az irgalmas halált
És nincs sehol:

Akkor lassan elkezded sejteni,
Talán-talán,
Mit láthatott csütörtök éjjelén
A Getszemán:
Ki az, kit a Krisztus verejteke
Meg nem hatott:
Az Akaratot, amely nem a te
Akaratod.

•

Kiáltanál az értő ég felé,
De nincsen ég:
Felissza fúló sikolyod lehet
A semmiség, –
Akkor tudod meg, hogy mi a Kereszt
És ki az Ur,
A nagy Kereszten, ha mellette függsz
Áldozatul.

Az áldozatban ott megoldatik
Minden titok:
Ott, akkor Isten, a nagy Hallgató
Felelni fog.
Ott, akkor: „Istenem, én Istenem!” –
Kiálthatom.
Ott, akkor, Benne még magamat is
Megválthatom.

XII. STÁCIÓ

*Felkiáltottál: Beteljesedett.
És lehajtottad fejedet.*

Igen, Uram, közel a nap,
Talán az óra, tán a pillanat,
Amikor félrebillen a fejem,
Amikor én is beteljesedem.
Mondjam-e úgy, ahogy elzörren a húr?
Vagy hogy a Létnék óceáni tükrén
Egy leheletnyi hullám elsimúl
És elkezdődik egy új csepp öröklét?
Akárhogyan, – én beteljesedem:
Eltelt, letelt, betelt az életem.
Szemem nem issza már a zsenge rét,
A lombok és az alkonyok színét,
Fülem nem hall már rimet, sem mesét,
Orgonaszót s a fátyolfű nesztét,
Nem érintem már lelkes ujjaimmal
Emberek ujjain át a csodát,
Akik közt élve emberré lehettem,
És akikért magamat is szerettem:
Ezentúl, – már csak odaát.
Beteljesedett, – vége van.

De beteljesedem-e én magam?
A tenger eszmét, a gondolatot,
Amelyet itt gondolnom adatott,
Végig tudom-e gondolni odáig?

Öröm és bú és szenvedély csodáit,
Mik lelkem alvó Siloe-szinét
Annyit kavarták gyógyító habokba,
Végig tudom-e hullámozni még?
Annyi a szó még, ami kavarogva
Zsongatja vérem, csiklandozza nyelvem,
És annyi dal, amit elénekelnem
Normámul szabotott:
Mondja-e majd a lelkiismeret,
Mikor eljő az „Elvégeztetett”,
Hogy elvégeztem a feladatot?
Vagy csak az élet lesz, ami lezárul,
És az embernek vég-szentenciául
Ez lesz őszinte sírirat:
„Élt ennyi évet és félben maradt”?

A dallamot ha meghal is, ne bánjad,
Ha csonka is; elég volt önmagának.
De mivé lett az Úr lehelte zsoltár:
Nem amit zengtél, hanem *ami voltál!*
Átvette-é tapogató zenéd
Az isteni Hangmester ütemét?
A hangjegyeket olvastad elégszer:
Csak rajtad állt, hogy ennyivel elégszel,
Vagy addig virrasztasz s imádkozol,
Amíg odáig felnyújtózkodol,
Hol ujjaiddal kitapinthatod
Az óriás vezérmotívumot.

Lettél-e, mire ő hangolta lenned?
Vagy giccsbe fúladt és szirupba benned
A szeplőtelen hang, amit a Mester
A mindenségben egyetlenül-egyszer
Számodra, csak számodra komponált?
Ültél-e ittas éjszakákon át
A makulátlan billentyűk felett
Lesve a fősvény pünkösdi Szelet,
És lángja könyörtelen ihletében,
A verejték aranyosó vizében
Virrasztottad-e reggel-délben-este
Az *igazit*, a magadét keresve
A Tiszta Forma józan mámorát?

Mert nincsen megállás a kegyelemben
S töredék minden, csak a Szerelem nem.
Bűn és erény, igazság, tévedés,
Hang és összhang és diszharmonia:
Mindennek eggyé kell olvadnia.
Kell valamennyi, és minden kevés,
Ami nem minden, ami nem egész.
Csak a minden a beteljesedés.

Lehajtott fejű Krisztus a kereszten:
Immár a föld emlőit eleresztem.
A föld tejével telnem szűk-keves:
Csak Tebenned a beteljesedés.
Napom hanyatlik. Nagy hegyek megül
Árnyak suhognak. Már-már nehezül
A forró szerszám hűsödő kezemben.
Ó teljes Krisztus, teljesíts meg engem!

XIII. STACIO

*Drágalátos szent testét
A keresztről levették.
Szegény Jézus megpihen
Szűz Mária öliben.
Szűz Mária ringatja,
Ölelgeti, siratja.*

Édes lelkem, kis Jézuskám,
Hát így jöttél vissza hozzám!
Nem így feküdtél ölemben
Karácsonykor Betlehembent!
Sirtam pedig ott is én:
Jaj de fáztál. kicsikém!

Hát amikor, nyakas gyerek,
A templomban fölleltelek!
Mit is mondtál, te szívtelen:
„Atyám házában a helyem”!

Kánában az esküvőnél
Mikor megpirult a vőfély,
Én meg nálad reménykedtem,
Jaj mit mondtál, te kegyetlen!
(Most is küzdök a sírással!):
„Asszony, mi közünk egymással!”

Hát mikor az átkozottak
Lépteiden olálkodtak,
Hogy féltettünk! Odamentünk,
Be se mentünk, csak üzentünk.
Mit üzentél ki, te pogány:
„Hát ki az én édesanyám?”

Miért voltál oly kegyetlen?
(Ó te drága, te egyetlen!)

Mindég ilyen gonosz voltál,
Végül is csak elpártoltál,
Odahagytad bús anyádat,
Nekimentél a világnak,
Lettél betegek gyógyítója,
Bűnösök bátorítója,
Mindenki mindene lettél,
El csak épp engem feledtél.

Soha többet meg se nézted
A kihűlt anyai fészket.
Mire megint megláttalak,
Bukdostál a kereszt alatt.

És most itt vagy az ölemben,
Meggyalázva, összetörten.
Már el nem vesz tőlem senki.
Hát így kellett ennek lenni?

Tudtam én jól, rég megírták
A keserű nagy próféták,
Simeon is megmondotta
Karonülő kiskorodban.
Kiolvastam eleitől
Ama Gábor szemeiből:

Hogyha nem is mondta hanggal,
Tudta már az okos angyal,
Hogy mi vár rád, hogy mi vár rám;
Hogy te vagy a Pászká-bárány,
Égnek-földnek gyönyörűség,
Csak anyádnak keserűség.

De ne gondold, kis bárányom,
Hogy valahogy visszabánom
Amit egyszer mondtam: legyen.
Amen, én egyetlenegyem!

Legyen, amint meg van írva:
Elengedlek már a sírba.
Odaadlak kebelemről,
Úgy sem szakadsz le szivemről.

Soha el sem is szakadtál,
Mindég az enyém maradtál,
Örömben, gyászomban,
Mint egykor a jászolban.

Mikor hűvös szókat mondtál,
Értettem én, hogy mit mondtál.
Mikor mondtad: „Nincsen anyám!” –
Úgy értetted: „Tudod, anyám!”
Mondtad: nincsen közöd velem, –
Megértettem: egy vagy velem.

Veled voltam a kereszten,
Hulló véreddel véreztem.
Végig, mindig veled voltam,
Veled vagyok most is, holtan.
Halott leszek három napig,
Míg az Irás be nem telik.
Harmad hajnal mikor éled,
Én is veled visszatérek.
Mert örömben, fájdalomban
Nem élek én csak fiamban,
Nincsen ami elszakasszon:
Én vagyok a Boldogasszony.

XIV. STÁCIÓ

Allok a legutolsó stációnál,
Várom a beteljesedést.
És szembejön a Gyászmenet,
A Krisztus-temetés.

Legelől József, Nikodémus,
Meg a keserves Máriák.
El-elkapdossa siralmukat hozzám
A golgotai szél:

Temessük el, sietve,
Meg ne alázzák a halálban is!
Fűrösszük füzerekbe, burkoljuk tiszta gyolcsba,
Kőbolt szívébe fektessük pihenni,
Hozzá ne férjen a gonosz világ,
Mely kivetette magából.
Nem így gondoltuk, jaj nem így!
Bizakodtunk,
Hogy teljessége megjött az időnek.
Eljött és beteljesedett és elment az idő.
Immár nincs bizakodni miben.
Sötét dolog embernek lenni!
Temessük el, temessük el!"

Jönnek, jönnek jelvényeikkel
A népnagyok: Annás és Kaifás
Szolgástúl, katonástúl.
S elburkolódzva köpenyébe a nyugtalan Pilátus is.
Csattognak a vezényszavak:

Előre, örök, pecsétet a köre!
Vértek vegyék körül a sirt!
Mindennek vége legyen!
Katonák, fejetek a zálog!
Temessük el, temessük el!

És tárt karokkal állanék elébük:
Megálljatok, testvérek!
Hiszen ismeritek az Irást,
Prófétákat és Sybillákat
És János mennydörgéseit.
Megértétek a harmadik napot,
Láttátok, illettétek őt
És tudjátok, mi történt
Jeruzsálemben, Rómában és mind a világon
Kétezer éven át.
És tudjátok, hogy mi érlelődik
Az ég felhőiben.
Hihetitek-e még, hogy el lehet temetni
Az országot,
Mely nem e világról való?
Mit ér a szó? Mit ér a kard?
Nem tudjátok-e, hogy meg vagyon írva:
„Meg fogják látni, akit általverték!”

„Mindent tudunk!” – zokog fülembe a szél
És sírnak mind a Máriák.
Tudjuk, feltámadott,
Tudjuk, élt és uralkodott,
Kétezer évig állt a Trón,
De hol van az Ország?

A szivekben élt, a milliószor milliók szívében, –
Hol vannak a szivek?
„Ha Isten vagy, szállj le a keresztről!”
Mondták nevetve a papifejedelmek,
„Ha Isten vagy, szállj be a szívünkbe!” –
Mondottuk sírva mink.
De Ő nem szállt le a keresztről,
És elszállott az emberek szívéből.
Temessük el és menjünk vissza élni,
Hálóinkhoz, áruinkhoz, könyveinkhez, asszonyainkhoz,
Legyen már vége a meddő reménynek,
Felejsük el ígéretét,
Melyből nem lett Beteljesedés.
Elment, elhalt hire a Hangnak,
Azóta embernek lenni még sötétebb.
Legyen egyszer mindennek vége!
Temessük el, temessük el!

Mindent tudunk – sziszeg fülembe a szó,
Fejüket hajtogatják a papi fejedelmek
És mintha mosakodna,
Úgy dörzsöli Pilátus a kezét.
„Mindent tudunk, mindent jobban tudunk,
Most másodszorra okosabbak lettünk.
Most nem érzük be néhány vértess őrrrel.
Nem, nem, fogjatok kardot és követ,
Mert mi lenne, ha fölkelne másodszor is
És megint azt találná mondani:
„Békesség nektek, Én vagyok!”
Mi lenne abból, ha szemünkbe nézne
S lenne csakugyan békesség velünk?
Legyen csak eltemetve végképp!
Temessük el, temessük el!”

•

Valami kozmikus vezényszó
Lüktet a légen át:
Mintha fölkelne az emberiség,
Temetni a Krisztust.
Ott van a menetben mind, aki él,
Jók és gonoszak, hitetlenek, hívők,
Mind ott vagyunk, mind ott vagyunk.
Valami kozmikus dobszó veri a taktust,
S mindenfelől, koncentrikus körökben
Ömlik az emberiség:
Temetni a Krisztust.
És minden nyelvéen a megváltott
És visszaváltatlanított emberiségnek
Egy láthatatlan pálca ütemére
Zuhog az egyetemes ének:
„Temessük el, temessük el!”

•

Valahol
A kristálytenger fölött,
A Szék előtt
Feszült inakkal áll az Angyal.
Szemei mint a villám, ruhája mint a hó,
Áll, vár és alig-alig győzi kívárni
A Harmadnap hajnallatát.
(Nem is harmadik igazán, –
Isten türelme is feszült a pattanásig:
Csak egy éj, egy nap, egy hajnali perc)
És lendül a szárny,
És lebben a kő,
És elhangzik a mindenségben:
„Békesség nektek, én vagyok!”

VERSEK
(1948–1958)

A FORDÍTOTT JÓNÁS PRÓFÉTA

De megtréfáltál, seregek Ura!
Mi lett belőlem, milyen figura!
Fordított Jónás, fejtetőre billent,
Pedig a Hangnak sose mondtam ellent.

Küldöttél, mentem. Hordtam az Igét,
Nem kerülgettem bolond Ninivét,
Nem futottam, hogy le ne köpjön, sértsen,
A szennyes száját, kezeken a vért sem.

Hajót kerestem, biztosat, sebest,
Eveztünk, Ninivének egyenest.
Már láttam kelni a csarnokok ivét,
Már köszörültem a próféta-igét.

Ó az az Ige! Asszonyt, gyereket,
Amit szerettem, ami szeretett,
Mindent elhagytam érte, – érted, Isten,
Hogy amire küldöttél, teljesítsem.

És most, hogy már-már megölelt a part,
Most küldted ezt az őrzöngő vihart,
Hogy minden, minden fejtetőre fordult,
Szél, víz és ember, minden megbolondult.

Akkor, látván, hogy nem segítenek,
Akiket hívtak, a kisistenek,
Az összetört, vergődő, fejevesztett
Bolond hajósok mind énnekem estek.

Nem kell próféta, nem kell most a szó,
Most kapitány kell, most parancsoló,
Hát kormányozzam a hajót, vezérül,
Ki a viharból és el Ninivétül.

Igy lett a szegény Jónás (a silány,
De mégiscsak próféta) – kapitány.
Hol vannak már a ninivei partok!
Te tudod, Uram, én nem, merre tartok.

Próféták Ura, te akartad így,
Hogy engem ilyen kísértésbe vigy?
Igy van megírva? Mert a lélek bennem
Elnémíthatlan sóhajtozza: nem! nem!

Ha rabságomat megelégeled,
Szólalj meg, Uram, küldj immár jelet,
Bizonyságul a szavad szomjazónak,
Hogy jobbra hívtál, nem parancsolónak.

Ha mást nem, küldj egy áldott cethalat,
Hurcoljon meg a tengerek alatt,
Vessen már véget a fojtó mesének,
S vessen ki harmadnapra Ninivének.

Siess, Uram, ne késlekedj sokat,
Mert halálosan fáj és fojtogat
Ami belőled bennem fúl: az ének.
Ó engedj énekelnem Ninivének!

(1948)

MÁRCIUSI SZÉL

Kertek alján surrogó tűzek:
Égeti a tavalyi füvet.
Fanyar egy füst, könnyet fakaszt.
Inyemen érzem a sós tavaszt.

Fanyar egy könny! Végigcsurgatom
Széltől száraz, sebes ajkamon.
Elég lesz-e leöblíteni
Áporodott telünk ízeit?

Kormos tavasz ez! Tavasz igazán?
Lopva surran, mint egy partizán.
Egyet ha lép, kétszer bújik el,
Vállán mégis lángnyarat cipel.

Fanyar szellő, köpenyt ráncigál,
Füstöt foszlat, felleget cibál.
Füstös kóró fura táncra kél.
Testvérem vagy, márciusi szél!

(1948)

TÉLI ÁHÍTAT

Csendesen, botfűlű vonat!
A szakrális lepel alatt
Piheg a téli Balaton.
Fehér áhítattal köszöntsük,
Mint a csilingelő ezüst köszöntyűk
A felnyújtott jegenyegallyakon.

Csak ez, csak ez van, – nincs se vér, se bomba,
Nincs katakombá,
Csak a szépség van, ez a hófehér.
Vonat, egy percre túrtőztesd a lángod,
Hadd sirok el egy sajtó Miatyánkot
A szépséggyilkos emberért!

(1948)

MEGHALT A VISSZHANG

Mindenkinek megmondom kereken:
Immár elég volt!
Meghalt a visszhang, leomolt a fal.
Egyszer volt, – rég volt.

Szolgált sokáig. Csak zörgettetek,
S én mondtam: tessék!
Selypítették: légy olyan szives!
S ugrottam: kötelesség!

Karban zengtél: Megbocsáss, hogy így
Cibáljuk széjjel
Az egész napod! – Semmi, mondom én,
Hosszú az éjjel!

Cigányzenével udvaroltatok
Udvert körültem.
Kezemet csókolgátok nedvesen,
S le nem törültem.

Mesternek és atyának mondtatok
Vállamra ülén,
És voltam is és vagyok is, – de már
Betelt a törvény.

Földrengés járt és leomolt a fal:
Meghalt a visszhang.
A megnyílt barlang már a szabad ég
Szellőit issza.

A napnak nyitja már szívét, a víz
Ezüst szagának,
A madaraknak és a gyerekek
Bölcs kacajának.

S mikor a mennybolt miriádjai
Fölém lobognak,
Most tanulgatom, mit kell mondani
A csillagoknak.

(1948)

EJHAJ, HÓVIRÁG!

Ejhaj, hóvirág!
Lesz még egyszer jóvilág,
Február ha fáj is.
Bárhogy bög a bőjti szél,
Mégis benne jődögél
S mézzel jó a május.

Ejhaj, hóvirág!
Ez a világ jó világ,
Rajt az Isten ujja.
Mégis egyik fancsalog,
Másik meg az angyalok
Furulyáját fujja.

Ejhaj, hóvirág!
Fogsz te is még glóriát
Énekelni lelkem!
Téli hó, vagy nyári nap:
Így is, úgy is gazdagabb,
Termőbb lesz a telkem.

(1949)

A CSÖRGŐ PATAK

Cserlomb alatt mohos kövön ülök.
A Csörgő patak altatón csörög.

Nagy kövek közt fodor hullám forog,
Gondolatom is vele kanyarog.

A hullám sír, nyújtózik, elfelé.
Sóhajt a cser, nyújtózik, fölfelé.

Nyugtalan ágon hintál a levél.
Honnan jön a szél? Hova megy a szél?

(1949)

JÉZUS A MÁTRÁBAN

Terméskő falvértetében,
Szürkén, majdnem fenyegetőn,
Égbeszűrő háromszög fejjel
Áll a templom a hegytetőn.

Várnak néznéd: három falucska
Süvegeli a zord tetőt:
A fakanal-faragók népe
Meg a szénégetők.

Lent, lent a völgyben mind a három,
Ide nem jő fel senki se,
Egyszer évben ha felsirallik
Falai közt a szentmise.

Lent, lent a völgyben a kisember,
A kis élet sir és sűrög,
Fohászkodik a félig-élő
És a haldokló nyöszörög.

Pedig ha sir, pedig ha nótáz,
Ha elsőt, ha végsőt sohajt:
Jézus nevét formázza mindig,
Jézust hív minden emberajk.

S idehallom, csendül a csengő
Csepp oltárokon odalenn:
Három helyen mutattatik be
Az áldozat, a vértelen.

Csendül a csengő, megy a Jézus,
Kapaszkodik a hegyen át:
Viszi a pap a köves úton
A beteg ember vigaszát.

Az emberész gondolta templom
Ostyátlan virraszt a hegyen:
A Jézus, mint a tejesember
Házhoz megyen.

(1949)

CSENDES MISE

Viszem az Ostyát és a Kelyhet,
De ma egyedül ünnepelek,
Ó Közibénk Kívánczó!
A hívek kint az aratáson,
Kis mezítlábas ministránsom
Van itt csak s egy avított anyó.

Mint egy sziget az óceánban,
Embertelen korall magányban
A Serleg az oltáron áll.
Vágynám hangosan énekelni,
De a fiú nem tud felelni,
A nénikém meg szundikál.

Magam vagyok. De mint a fáklya,
Gyúl ki bennem az Ige lángja
S a lelkem tüzzel eltelik:
„Hol ketten-hárman én nevemben . . .”
Hárman vagyunk itt! – Isten engem,
Te vagy, Uram, a negyedik!

Kifordulok, karom kitárva
Minden-lélek-átkarolásra,
S *Az Úr veletek!* mondanám,
De valami különöst látok,
Egy nem ismert világosságot
A kisiún s a vén anyán.

És hallok is: valami halkan
Felém szűröngő titkos dallam
Küld *oda*tról kóstolót?
Vagy csak a fiú szorgos ajka,
Amint nagy boldogan hadarja
Az *Et cum spiritu tuót?*

Vagy álmából a néni tért meg,
S most a meghitt rózsafüzérnek
Gyöngyein ringatózik el?
És a Jelenvaló elébe
Az ártatlanság és a béke
Iker imája énekel?

Mindegy: az én halló fülemnek
Végtelen világok üzennek
A néma templom-űrön át,
S míg rámtapad e tiszta négy szem;
Bensőmben tornyosodni érzem
Az Örök Halmok sóhaját.

(1949)

MÁRIA ÉS MÁRTA

Elment a Jézus.
A városba ment.
Közeledett a Húsvét.

Lázár kapuja küszöbén
Két asszony üldögél
A térdét átölelve,
Mária és Márta.

Márta mondja:
Nem fogadta el a meleg köntöst.
Fázni fog szegény.

Mária mondja:
Nem akarta, hogy vele menjek.
Kinek mondja, ha fázik?

Márta mondja:
Éhes volt,
Kellett aki megteritse az asztalt,
Megtöltse a korsót.

Mária mondja:
Fáradt volt,
Kellett aki leteritse magát
A lába elé szőnyegül.

Márta mondja:

Ha visszajön,
Leoldom a kötényemet,
Lábához ülök és hallgatom.

Mária mondja:

Nem jön vissza.
Közel a húsvét,
Követni fogom messziről.

A küszöbön ültek,
Átölelve tartották a térdüket
És sírtak.
Aztán felálltak,
Az egyik kosarat öltött
És kenyeret tett a kosárba.
A másik korsót vett a kezébe
És olajat öntött a korsóba.
Aztán átkarolva egymást
Elmentek
A názareti Máriához.

(1949)

HEJ, VOLTAM ÉN IS FIATAL

Hej, voltam én is fiatal,
Hej, éltem is világom,
Mint tiszta vízben fürge hal,
Fütytös rigó az ágon.

Rég volt, talán igaz se volt,
Most bezzeg máshogy élek.
Hamvas felhők közt vézna hold,
Avarban zörge lélek.

Éjféli utcán nyargalok,
Sivalkodom a kürtön,
Zárt ajtón és zárt ablakon
Kopogtatok kísértőn.

De némán rácsodálkozik
Ég-föld a néma szóra, –
S megkérdi: „Hát ennek meg itt
Mi keresnivalója?

Bocsássatok meg kedvesek,
(Immár csak ennyit kérnék),
Hogy egy kevésbé úgy tegyek
Még, mintha most is élnék.

Csak a hegyes kakast lesem,
Törvénytudó kísértet,
A jelt, hogy békességesen
Meghitt siromba térjek.

(1949)

A MINDENNEVŐ

*πανωνυμε τι σε καλεσσω,
Mindennevű, hogyan szólítsalak?
Nazianzi Sz. Gergely*

I.

Mindennevű, hogyan szólítsalak?
Mindenarcú, hogyan tapintsalak?
Mindenszívű, hogyan szeresselek?

II.

Magánnyomozó, polgári ruhában,
Az utcán ödöngők semleges mosolyával arcán,
Jelvénye az átmeneti kabát hajtókája alatt,
Állán bozontos álszakáll:
Mint az árnyék, mint a gond,
Úgy szegődik a megjelölt nyomába, –
Engedi, menjen, amerre a dolgai vonják,
Családi körbe, hivatalba,
Moziba is, a bársonyos homályba,
Vagy kettesben az espresso kerekasztalához
Egy forró feketére, – akárhová,
De mint az árnyék, mint a gond,
Mögötte jár.
Van.

Így jársz utánam: így mondták nekem
Kajlahátú bölcsek,
Szorongó szentek, vaksi jámborok.

Ám amikor az utca zuhogó tömegében
Már olyan egyedül vagyok,
Mint erdőben a gyermek
S ólomtuskók a lábaim,
Már-már leülök a járdaszélre,
Vinnyogni, mint a siketnéma koldus,
Ilyenkor némán elmész előttem,
Közönyös arccal, zsebredugott kézzel,
Egy leszerelt katonatiszt hűvös lépéseivel,
S egy pillanatra – lámpafény függönyrepedésen –
Odamelegszik rám a szemed.
Cinkos tekintet ez,
Csak ennyit mond: Hiszen tudod!
Rabló mosolyog rablótársra így,
Vagy indiánra indián,
Amikor a gyerekek játszanak
És a semmire-se-jó felnőttek között
Elosonnak nesztelenül.

A járókelők nem vesznek észre semmit,
Csak én tudom: a térdem tudja,
Amely megfiatalodott rugalmassággal tapossa tovább a járdát.
És tudja az ajkam, amely pirosan skandálja megint:
Szép az élet, jó az élet, és jók a butuska emberek!

III.

Máskor meg a villamoson:
Függök a fogódzó kötélén,
Csak az összepréselt embertestek tartanak,
Izzadt szemem sóvárogva pislog
Egy-egy elfoglalt szék felé:
Egyszerre csak fölkelsz a helyedről,
(Kigombolt ingű, húszéves fiú),
A könyvet, amit olvastál, összeccsapod
És *Tessék!* mondod ismerős mosollyal.

IV.

A múlt héten egy kisgyereken láttalak.

Guggoltál a sétatéren
És házakat építettél
Homokból és hulladékból.
Fölnéztél rám a földről
Huncutkás mosollyal:
„Látod, mit építek?
Máskor mást építettem,
Naprendszert és csigabiga-házat.
Építeni jó.
Gyere, építsünk együtt!”
És én melléd telepedtem a földre,
Te pedig megfogtad a kezem
És vezetted,
És betűket írtunk a homokba.

V.

A minap egy kutya jött be a szobába,
Egyenesen hozzám.
A térdemre tette szeliden
Az első lábát.
És fölnézett rám szeliden:
„Nem lehetnél hűségesebb?
Én mindvégig hűséges vagyok.”
Le kellett sütnöm a szememet
És majdnem hangosan kimondtam
A szentpéterei szót:
„Menj ki tőlem Uram...”
De Te jobban tudod, mit gondolok,
És nem mentél ki tőlem.

VI.

Ablakomat megkoccantja a szél.
Értem: sétálni hívsz. Megyek.

VII.

Fuvoláz felettem a lomb.
Altass el engem.

VIII.

Szeszélyes az erdei ösvény.
Jöttem utánad.
A patak vize csillan.
Térdelve hajlok fölébed.
Oltsd el szomjúságomat.

IX.

Egy ember nagyon kiabált.
(Nagyfejű, nagynevű, nagytudományú,
Sikerült neki minden,
Csak az élete nem.)
Ezt kiabálta, sokszor egymásután:
„Hol van az Isten?
Még sohasem láttam az Istent,
Ki látta?”
Mit tehettem szegénnyel?
Szépen odamentem és megsimogattam az arcát.
Sírt.

X.

Tegnap egy ember állított be hozzám.
Elmondta, hogy milyen nagyra tart
És mennyire tisztel,
Csak ne mondanám, hogy láttalak.

Nem szóltam semmit.
Hallgatva ültünk.

Aztán megszólalt újra:
Hogy ugy-e voltaképpen
Nem is igaz az igazán, hogy láttalak.
Csak úgy mondom, hogy mondjam.

Megint nem szóltam semmit.
Hallgattunk megint.

Aztán megszólalt harmadszor is:
Hogy vajjon látlak-e most is?
„Igen, feleltem,
A szemedben, felebarátom.”

Még egy darabig ültünk egymás mellett
És hallgattunk.
Aztán fölkeltek, és keztfogtunk
És elváltunk, két jóbarát.

XI.

Almodtam. Széken ültem.
Elnök voltam a könyvek kongresszusán,
A könyvek ezre körülöttem ült,
Mint Niceában a szakállas atyák.

Az egyik mondta: „Messze az Isten, a hetedik égben,
Az angyalok és démiurgoszok között.”

– „Helyes, mondtam, de kevés!”

A másik mondta: „Közel az Isten, az emberi szívben,
Csak ott találod.”

– „Helyes, mondtam, de kevés!”

A harmadik: „A természet az Isten,
A lények végtelen során
Bontja ki végtelen magát.”

– „Szép, szép! feleltem, de kevés!”

A negyedik: „A nép az Isten,
 A történelemben fejtőzik ki egyre.”
 – „Kevés, kevés!”
 Az ötödik: „A minden az Isten,
 Én vagyok ő, és te vagy ő, és ő is ő, és minden ő.”
 – „Nem elég, nem elég!”
 A hatodik a semmiről beszélt,
 A hetedik számokat recitált,
 A nyolcadik világboldogító Confessiót,
 A kilencedik az atombombáról énekelt prefációt
 És a tizedik Einstein evangéliumát.
 És még sokan, sokfélét és sokáig
 És minden egyes más nyelven beszélt.
 És én csak kiáltoztam egyre:
 – „Kevés! kevés! nagyon kevés!”
 És minden székben egy-egy könyvtekerces gurult elő,
 És a tekercesek összeálltak
 És torony akart lenni belőlük,
 Mint ama régi, Szennár mezején.
 Gurultak, egyre gurultak a nagyhasú tekercesek,
 És másztak és sürögtek
 Izzadtan, izgatottan,
 Fölfelé, fölfelé,
 Mint Himalája fejének a hangyák.

 És már éppen fel akartam egyenesedni a székben
 És igazságot tenni,
 De fölébredtem.
 Éjszaka volt.
 Éjszaka voltál.

XII.

Könyv a térdemen,
 A könyvben ábra, számokkal és görög betűkkel:
 Ablak a Végtelenbe.

Itt ülsz az ablakban, mellettem
És fölemelt Ujjaid ütemén ringatod
És szertehajtod, egyre sebesebben,
És összefogod, egyre szorosabban,
Napok, naprendszerek, galaktikák és mindenségek
És atomok és prótonok és prótonnál is potomabb pontok
Miriádokszor miriádjait.
Fölemeled a karodat,
És eltűnik az Anyag a Hullámozás végtelenében,
Leejtet karodat,
És elpihen a Hullámozás az Anyag végtelenében.
És eltűnök én is, elpihenek én is
Arján az Ütemnek,
Amely innen, térdeimről
Mozgatja a Mindent.

XIII.

Mezítlábas asszony az országuton.
Kenyeret visz, abroszba kötve.
Szép kerek gyürkés cipót.
Teli a levegő kenyérillattal.
Teli a lelkem illatoddal.

XIV.

Ma volt a legnehezebb.
Tükörbe néztem, úgy esett,
S Te onnan néztél vissza rám.
És belém állt az értetlen csodálkozás:
De, Uram, ezt az ötletet!
De, Uram, tisztesség ne essék szólván,
Jobbnak gondoltam az ízlésedet!

Akaratlanul a fejemet csóváltam,
Rosszalón csóváltad a fejed Te is.
És akkor elszégyeltem magamat:
Eszembejutott barátom, a professzor,
Aki fehér köpenyében, górcsőves asztalkája előtt,
Valami fertelmes férget boncolgatott
És látván arcomon az undort,
Ezt mondta, mérhetetlen szánalommal:
„Mit tudod te, szegény laikus,
Hogy milyen csodálatos ez!”
Igen, Uram, – mit tudom én?
Mit tudok én!?
Mire visszatettem a tükröt a fiókba,
Hangosan nevettem.

XV.

Este van.
Elment az utolsó látogató.
A folyosón lecsavartam a villanyt.
Itt vagyok.
Szokott helyeden,
A kis támlátlan széken,
Az ajtó és az üveges szekrény között,
Ülsz és vársz.
Egyedül vagyunk.
Leeresztem az ablak függönyét.
Így, most segíts egymásba néznünk.
És holnap reggel,
Harmadik harangszóra,
Megtöröm a Kenyeret.

(1949)

ELÉGIA EGY HERNYÓ-RÁGTA TÖLGYESBEN

Hasztalan csóválod a fejedet,
Ember, ki némán még rajtam keresztül:
Engem a hernyó megevett,
Lombostul, levelestül.
Tölgyerdő voltam, vadaskert, királyság,
Embernek, vadnak büszkeség, öröm.
Jóságomat, szépségemet lerágták,
Ez lett belőlem: sok zörgő sivár ág
S síremlék törzsököm.

Mégis, ne szánakozzatok,
És könnyeket ne ontsatok miattam;
Nincs többé koronám, de én vagyok,
Én én maradtam.
Gyökereim a föld élő alattján
Ölelnek szét a forró Szív felé,
S föld színén ami lényemből maradvány,
Szentség gyanánt az égnek felmutatnám:
Igy is az Istené.

Végnek is melegítő gondolat:
Emberek jönnek és deszkába vágnak
S az emberkéz is szentséggé avat,
Háznak, bölcsőnek, ágynak.
És zúg tovább az Isten-adta élet,
Nem vég a vég és agyrém a halál:
A tarlott ágon cinkék csicserélnek
S a szellőben egy esztelen reménynek
Bölcsességétől bizsereg a táj.

(1950)

A FELTÁMADT GESZTENYÉS

Sose láttam ilyen szépet, soha ilyen szomorút:
Hernyó-rágta, holtba-nézett, elsiratott gesztenyésed,
Mintha áldott áprilisnak csókja hívná, kivirult.

Tegnap még a tetszhalott fák lombtalan, levéltelen,
Vigasztalan, csontig aszva meredeztek a magasba,
Mára kelve minden ágon: lágy, szemérmes zöld selyem.

Nyárközép van, kerten erdön szárazság ül hónapos,
Csak az eldült gesztenyésen ifjodik meg a szegény szem:
Itt a szépség, itt az újság, itt az élet játszadoz.

Istenem! Hát ilyen is van! Milyen édes látomás!
Hát a hernyók, hát a férgek, hát a mocskos földi mérgek,
A lefosztott meztelenség, nem utolsó állomás!

Van fa, melynek termő-elve tetszhalottan is virraszt,
Szelid daccal újra zöldell, – van kibékülés a földdel,
Van a sorssal, van a véggel, küld az Isten új tavaszt!

Ó ne mondd, hogy csalfa játék ez a röpke bódulat:
Ó ne mond, hogy csalfa játék ez a röpke bódulat:
S bár az új lombot felöltse a fa, nem lesz új gyümölcse,
Ezidén már sem virága, még bimbója sem fakad.

Ó ne mondd ezt! Él az élet! A jövődöt ne keresd!
Most örülj a friss levélnek, s mindeneknek, amik élnek,
Lombos lelked örömének: annak örülj, azt szeresd.

(1950)

HAJNALI KERTÉSZ

Még a fűvön csepereg a harmat,
A sok ember most fordul a falnak:
Legédesebb ilyenkor az álom.
Kertek alját csak egyedül járom.

Egyedül-e? Nem egyedül mégsem:
Öreg bácsi jár a csemetésben,
Le-lehajlik, fiatal módjára,
Szinte földet seper a szakálla.

Kurta neki a nehéz nap gondja,
Hogy így már az elején megtoldja?
Vagy hogy élni siet az öreg csont?
Becsés a perc, ha közel a *fejront!*

Becsés a perc, igazad van, bátya,
Annak, aki elperegni látja.
Hát még nekem, aki azt is érzem,
Hogy semmi sem múlik el egészen.

Jó így, bátyám, éljünk a jelennek,
Ki a percnek, ki a végtelennek,
Te plántádnak, én is az enyémmnek.
Aludjanak amazok szegények!

(1951)

BÉKE, BÉKE . . .

Köszönöm nektek, pilisi hegyek,
Hogy jóságosak vagytok és szelidek
És engedtek elringatóznom
Vonalaitok zöld hullámain,
Olyan önfeledten,
Mint az anti-világban,
Amikor még olyan csendesen sirdogáltak
A világ eresztékei,
Hogy föl sem ébredtünk rája.

Nem akarok fölébredni most sem.
Nem akarom hallani most sem a sírást.
Mért hallani olyat,
Amin segíteni nem tudunk?
Mire volna virrasztani ébren,
Mikor az éberség csak arra jó,
Hogy a holnap gyötrelmeit előrecibálja,
Gyilkosául a mának.

Ringassatok fenyő-hullámok,
Dajkáló hegyek,
Árassz el hársfa-illat,
Játszó gyerekek édes visongása,
Kérődző kecskék, furolás rigók.
Fogd le szempilláimat,
Békességes alkonyi szél.

Zümmögjétek mindnyájan velem együtt,
Istennek szelíd nem-ember alkotásai,
De nem szomorúan, és nem dacosan,
Hanem a zöld lomb ringó örömével,
A kék ég ölelő jóságával,
Hegyek hullámozó áhítatával,
Hogy azért is és mindig előről,
A gonszoknak igazulásul,
Rútaknak szépülésül,
Emberségül az emberteleneknek:
Béke, béke, béke, béke...

(1951)

HEGYEKEN TÚL IS - INNEN IS

Hegyeiken túl is, innen is,
Vad tengeren szelíd sziget,
Isten veled Klotildliget.

Melynek szíven forró fejem
Pihentető vánkost talált
Isten veled, kedves család.

Most megszakítjuk a mesét.
Most jön a komolyabbika.
Agyó, Péterke, Pannika.

Már csörgetik a láncokat,
Csak hajtsuk hű nyakunk oda.
Szervusztok, Kormos és Duda.

Búcsúzom immár tőled is,
Te félbemaradt költemény:
Te nyári én, te jobbik én.

De hadd legyen még folytatása,
Hadd ne maradjak rimtelen:
Mondd rám a rimet, Istenem!

(1951)

BALLAGÁS A PILISEN

*Gondolatoktól körülrajzva leülök
a pilisi romok mellett a diófa alatt
takadó forráshoz, mely az egyetlen,
ami nem változott s úgy bugy-
borékol most, mint 800 év előtt.*

Prohászka: A Pilis hegyén

Ballagdálók a vén Pilisen,
Az ezredes erdő lelkét lesem.

Málló köveken, zörgő avaron
Régvolt magyarok nyomait kavarom.

E kövön tán a táltosok
Regesajku népe áldozott.

Amott a völgyben szíthatta tüzét
Remeték apja, boldog Őzséb.

Az irtás földön amoda át
Feltúrt csuhájú bence-barát

Irtotta az erdőt, törte rögét
És pingálgatta pergamenét.

A forrásparton itt pihent
Tán tegnap is még a Püspök, a szent.

Látom most is, amint medítál,
Fákkal, füvekkel összeáll

S ezüst fejével tovalebeg,
És elnyeli lassan a rengeteg.

Zsibongó fejjel járdosok
Elnyargaltak a táltosok.

Elfeküdtek a remeték,
Némák a romok, köveik feketék.

Mult már, rege már a Püspök is.
Mese vagy magad is már, néma Pilis.

Megyünk-e mi is már aludni, mesék,
Ha kibontja az éjszaka szemfödelét

S egyedül marad ébren a rengeteg,
Elsíratni a szenteket?

(1952)

TIKKADT LEVELEK

Még eleven, még zöld a cserbokor,
De ágain sok fiatal levélke
Már szomorúan zörren a szélbe:
Már haldokol.

Vigasztalan, esőtelen a nyár:
Anyanedvével etette a fácska
Pihegő lombját, – az új fakadásra
Nem győzte már.

Öntözd meg immár Isten mennyei
Csatornáid vizével a világot!
Engedd a tikkadt rónaságot
Lélegzeni!

(1952)

BARÁTAIM, TESTVÉREIM!

Barátaim, testvéreim,
Bajtársak, emberek,
Mind-mind, azok is, akiket
Szólítani sem merek, –

Mindnyájan, akik voltak,
És vagytok is talán,
S akik csak lesztek még azok
Holnap vagy holnapután, –

Mind-mind fájdalmas emberek,
(Fájók és fájtatók):
Szeretnék bekéredzeni
Egy szóra nálatok,

Hogy amivel nehéz szívem
Oly csordulón tele,
Elétek öntsem, mert ha nem,
Tán megszakad bele –

Testvéreim, olyan sokat
Szeretnék mondani:
Hídíveket építeni,
Falakat bontani,

Fölszítani a messze mult
Kandalló-melegét,
Ablakba mécsest gyújtani
A vak jövő elé, –

Mondani szót, simogatót,
Kéz s kéz közé delejt:
Az egyiknek: Emlékezzél!
A másiknak: Felejts! –

Sokat, sokat, nagyon sokat
Kellene mondanom,
De csak egy maradt, egy árva szó
Elihasznált ajkamon,

De ebben minden benne van,
Ez a feltámadás,
Csak ezt tudom, csak ez vagyok:
Tetsvér – és semmi más.

(1952)

TÖREDÉKEK TEMETÉS UTÁN

Bús topogás a nyílt verem körül,
A felmarkolt rög siket dobbanása,
Bezáruló sír, – veséig nyilalló
Fájdalom (a legfájóbb benne az,
Hogy nem fáj jobban!), – és akit szerettél,
Ki életed jobb része volt talán,
Itt marad végképp, – te meg még tovább,
Az élet megy tovább, – a fájdalomból
Lassan emlék lesz, az emlékezésből
Immár kevésbé lassan, feledés.

A sírtól némán kullogunk haza.
Fejünkben az jár: ki lesz a soron?
Akárki lesz, egy drága névvel újra
Több lesz az emlék, gazdagabb a mult
S egy kedves arccal szegényebb az élet,
Egy forradással több a lelken.

*

Sűrűn kopogtat nálunk mostanában
A fátylasarcu testvér, a Halál.
Baráti szellem – hol lenne az inkább,
Mint olyanok közt, akik köntösül
Hordják magukon szép komoly színét!
Baráti arccal jött el érte is,
Baráti öleléssel, szeretettel:

Testvérek ők, a két nagyon-erős,
A legerősebb kettő:
A halál és a szeretet.
Tökéletes munkát végeznek ők,
Egész munkát csak ők ketten a földön.
Isten nevében! De jaj mi marad,
És mi nem marad idelelni utánuk!

*

Elnéz a zajgó tenger-éjszakában
A percre tán elült vihar után
A mentőcsónak tengercsapdosott
Bordái közt didergő maradék
Legénységén a hajóskapitány.
Áll mozdulatlan, arcizma se rándul,
Amint némán meg-megszámlálja őket:
Hányan kerültek el a sós halált,
Hányan idáig? – és hány éli túl még
A holnapot, a tengert, a fagyot,
Éhséget, szomjúságot, örülést?
Hány éri el a rábizott seregből
A földet, a sóvárgott kikötőt,
A messze-messze édes régi otthont?
Az otthont! Ó! A tintaszín egen
Próbálja megkeresni az irányt,
Az édes, édes otthonét.

Billen a bárka:

Sikely!

Valaki, vagy valami megint a tengeré!

A kapitány dagadt inú keze
Vadul tapad a reccsenő kerékre
S fülében régi nagyságos szavak
Zenéje kondul, mint távol harang:
„Hajózni muszáj. Élni nem muszáj!”

(1953)

A JELEN, A TITOKZATOS

Szeresd a multat: a tiéd!
Vért szívj belőle,
Vért és velőt, tűz-elevent,
Öntözni a sovány jelent
Alomnak a jövőre.

Öleld magadhoz a jövőt:
Tiéd, ne engedd!
Ölelheted, ápolhatod,
Ha életed megáldozod
A pihegő jelennek.

A jelen, a titokzatos,
Tiéd csak mindenestül:
Amit magadból most megélsz,
Annyi vagy, az vagy mindegyez
Örökléten keresztül.

(1953)

MONDD VÉGIG

Mint bomlott nyájban szédült farkasok,
Szelek a felhők testén marakodnak.
A felsőket a völgynek terelik,
Az alsókat az égi magasoknak.
Mi történik odafenn? Emberek
Lúdbőrző háttal lesünk fölfelé:
Van-e az űrben sors törékenyebb,
Esendőbb, mint az emberé!

Mikor és merre ragadoz a szél?
Mikor a felső és mikor az alsó?
Tengeri szél és történelmi szél!
Merre a máj, merre az utolsó?
Mindegy, én lelkem, jöjjön ami jön,
Emberjussodból semmit el ne engedj.
Szónak születél, mely kimondatott:
Hadd mondja végig amit belezengtek.

(1953)

KÖNYVEK

Rakosgatom, rendezgetem, lapozgatom,
Símogatom a könyveket:
Egy emberélet könyveit.
Egyszerre kicsusszan kezemből
Amelyet éppen porolok, a könyv
És felemeli hökkenetes ujját
A Kérdező, ki lelkemben lakik.
Megállj! vihogja, nézzünk csak körül:
Mire is vitted könyvvvel, tudománnyal?
Tudós nem lettél, filozóf se lettél,
Lettél-e ember legalább?
Mondd, mire vitted?

Hát mire vittem?
Tudós nem lettem, annyi szentigaz,
És annál is kevésbé filozóf.
De szent az is, hogy mint a levegőt,
Úgy szomjúhoztam, nyeltem a tudást.
Testnek, léleknek minden pórásával,
Fel-fellobogó makacs szenvedéllyel
Fúrtam bele – de hányszor! – magamat
A kásahegybe,
Hányszor, de hányszor ugrottam fejest
A tények és az eszmék és a titkok
Önnönmagukat minden pillanatban
Megszázaszorozva szülő tengerébe.

Eltelt az élet, színültig vagyok:
Tudom immáron ama legtudóbbak
Tudományát: hogy semmit sem tudunk.
Ám ez a semmi: homorú fele
A domború Mindennek. A valóság
Vízként csorog ki markoló kezemből.
De minden nappal tisztább és fehérebb
És érzőbb lesz utána a kezem.
A valóságot be nem foghatom,
De megmaradt, enyém az értelem
És szomjúságom és kíváncsiságom
És szenvedélyem arra ami *van*
Égőbb mint valaha.

Mennyivel előbb ez a szenvedély
És mennyivel több nekem a Valóság,
Mint ahogyan a húszéves agyacska
Képzelte és szomjazta a világot!
Úgy nézek vissza most az egykori
Apró világra, oly értő mosollyal,
Mint kavicsokkal játszó unokáját
Az eresz alól bölcs nagyapa nézi.

De visszanézni rá nem érek én,
Amint nem értem húszéves kcoromban.
Engem az tüzel ma is, ami vár még,
Ami jövendő és elvégezendő:
Ami feladat, ami küldetés,
Ami a könyvek élő lapjain
Szemembe villan annyiszor: az Út.
Az út a végtelen felé, ahol
Látássá lesz a vaksi tudomány
És ahol inaszakadt szellemem
Ujjal tapintja majd a Létezőt.

Ó milyen nagy lesz az a pillanat,
Amikor felszakad a fátyol
És rám borul a Léttelen Valóság
És megmutatja mérhetetlen Arcát
Az Aki Van!

Mint anyamellre szomjas csecsemő,
A megmutatkozásnak ünnepére
Úgy kellene repesnem boldogan –
De jaj, szemem fényszülte csillagát
Még tartóztatják kozmikus ködök,
Fretlen énem, pislogó szemem!
Hogy láthatnám még én a láthatatlant,
Ki még oly tenger láthatót se láttam!
Hogy tárhatnám e két apró szemet
Oly tágra, hogy elférne benne minden,
Mikor nem érnek akkorára sem,
Hogy mákszem énem megvonulna bennük!
Hol vagy te még, csöpp magzat, árva lelkem,
Hol vagy te még teljétől tenmagadnak,
Hol vagy te még magadtól! – és hol Attól,
Ki magadnál is magadabb!

Siess, én lelkem, nyisd a könyveket,
Nyisd fel szemed és nyisd meg ajkadat,
Nagyot sóhajts és szívd tele a melled
A szent valóság szelletéből,
Nézd amit nézhetsz, halljad amit hallhatsz:
Betűt, ígét, embert és életet,
Csillagokat, világokat.
Ölelj magadba égen és a földön
Minden tudhatót és ölelhetőt,
Mindent ami van: mindent ami elfér
A szünhetetlen fakadó, szülemelő
S újjászülemelő belső végtelenben.

Nem, nincsen késő, nem rövid az élet,
Nem igaz, hogy a könyvek dohosak
És nem igaz, hogy lassúdik a véred.
Egy az igazság: nézni kell,
Végig, mindvégig nézni kell
És telni, nőni, nyúlakodni, érni
És többé lenni tenmagadnál,
Egésszé lenni a nagy Pillanatra,
Mikor felpattan benned a Valóság
És kiviláglik, hogy mi vagy.

(1954)

LEVÉL BALANYI GYÖRGYHÖZ

Baráti kézzel,
Aggó, féltő, szelid böstörködéssel
Irott levél, testvérszívből szakadt:
„Öreg legény, tessék pihenni,
Gondot, könyveket félretenni,
És verset írni sem szabad.”

Édes barátom,
Ahogy olvasom, szinte látom
A hamiskás mosolygást ajkadon.
Csupa szeretet, mit a szíved gondol,
Csupa okosság, amit mondol
(Félszázad éve hallgatom),

És mégis, mégis, amit írtál . . .
Kérdezd meg a fáradt pacsirtát,
Miért énekel, amikor repül?
Kérdezd a szeptemberi tücsköt,
Miért nem hagyja már a fűtyöt,
Mikor az éjszaka hül.

Kérdd a világtalan Homéroszt
Vagy Beethovent, a siket hőroszt:
Miért nem szűnnek dallani.
Vagy a Kemence három ifját,
Mért hogy még ott is egyre hívják
Ég-földet Istent vallani.

Hogy tested-lelked kór-e, ép-e,
Előtted még az élet szépe,
Vagy haldokolsz, nem érdekes,
De ameddig piros a véred,
Míg fájni tud benned az élet,
Énekel, aki énekes.

Ahítatom kísérte mindig
A csendet, az Isten szerintit,
Hisz benne szól a végtelen.
De akit az arkangyal egyszer
Paraszával ajakon perzselt,
Annak nincs többé kegyelem.

Akarja bár vagy ne akarja,
Dadogja bár nehézkes ajka
Bénulva tán a szózatot:
De tudja, hogy halála lenne
A nap, melyen kihülne benne
A szó, melyért meggyújtatott.

Ó van rosszabb is a halálnál:
Dezentornak te sem kívánnál,
Jobbik felem barátja te.
Mondj el értem egy Miatyánkot:
Ki ne fújja bennem a lángot
A némaságnak ördöge.

(1955)

LEVÉL RÓMÁBA

Tomek Vincének

Repülj, levél, hullámain a szélnek,
Amerre vágyam és imám ragad,
Köszönsd helyettem szentjeit a Délnek,
A Hét Halmot s az Örök Halmokat,
S hol Pátriárkánk nyelve s szíve élnek,
Az újhodástól forró falakat,
S az egy-nyelv-egy-szív kalazanci község
Nemes Tanácsát soraid köszöntsék.

S köszönsd a férfit, aki Szentatyánknak
Nem görnyedt vállal hordja örökét,
Kiben tüze a szent sor-lámpalángnak,
Mely József sirján érettünk is ég,
Tűzoszlopává izzott ifju máknak
És szebb jövőnkbe szórja jeltüzét, –
Kinek tanácsát, lépteit, imáját
Négy kontinensnek iskolái áldják.

Szívem is áldja, – immár nem a Várost
(Hol élő víz adatott innia),
Nem is az élő piarista Fároszt,
(Melyet bizván néz csepp Hungária!)

– Kit én köszöntök, az a régi Sáros,
A régesrégi kántorlak fia,
Kire ha gondol szívem, dudorász.
– „Hej, boleráz, zeleny boleráz!”*

És az emlékek egymásra tolúlnak...
Szorongó arcok, fülledt pincemély...
Kint az őrzöngők orgiái dúlnak,
És egyre sűrűbb a „légiveszély”...
A jóbarátok némán összebújnak,
Ujjakon zördül a rózsafűzér.
– Ó testvériség, színarany a láncod,
Amelyet élet és halál kovácsolt!

De nem halálra: új életre tárta
A két barát egymásbafont kezét:
Míg szótalán, megilletődve járta
Utcák és múltak véres rom-mezét,
Akart nem sírni, nem merengni hátra,
Aggódva lesván az élet neszét
S egy csöpp szobában meghúzódva ketten
A szent jövőt álmodtuk önfeledten.

De nem volt álom az akkori álom,
Vagy hogyha az volt, akkor isteni:
Ködökön át és úttalan kopáron
Azóta sem szűnt utat inteni.
Él, benned él, ki hétország-határon
Elindultál immár építeni.
Menj, építs, alkoss, – a Szentlélek áldjon,
Vincém, atyám, testvérem és barátom!

* A boleráz: kis örökzöld növény. Ez volt Tomek atya kedves dala.

CARMEN SEMISAECULARE

A Generális Atyának

A második félszázad küszöbén
A múlt élő tükrébe visszanézel,
S mind amit tettél, kézzel, szívvel, ésszel,
Rád mosolyog, mint tükörből a fény.

És feldobog szívedben az erény:
A hála és az alkotó alázat:
„A kegyelem, az érdem is Tenálad,
Én Jézusom, – rossz szolga voltam én.”

De szól az Úr és térdelő igédet
Szárnyára ölti az örök ígérlet:
„Hív szolgám voltál, béred megkapod,

Mert ki sokakat tanít igazságra,
A nem-múló örökkévalóságra
Tündökölni fog, mint a csillagok.”

(1958)

SZEKFÜ GYULA HALÁLÁRA

Menj, keserű látó, láss ott, hol nincs keserűség,
Nem fojt bamba gyanú, nem gyötör ostobaság.
Menj, s ki fonákja felől szemlélted az emberi jókat,
Lásd a gonoszt is már menneiei vissza-felől.
És ki nehéz szavakat zúgattál zord szeretetből,
Halljad a Szép Szeretet isteni-könnyű szavát.

{1955}

PÁRBESZÉD A HALÁLRAÓL

„Enmagamtól miért is rejtegetném –
Mondod – s miért egy résztvevő baráttól?:
Bár tanult ember és jámbor keresztény,
Hiába, mégis félek a haláltól.”

Értelek, testvér, hogy ne értenélek:
Ha hirtelen ránéz a szörny Medúza,
Megborzad az mindenki a lélek
S a rettegés a síri földre zúzza.

De jöjj: a horgony láncát eleresztvén,
Üsszunk elébe, úgy amint vagyunk,
Nem mint komor bölcs, mint komoly keresztény,
Csak úgy, mint ember, meztelen, magunk.

Hát elmegyünk, igen. Egy fordulás még, –
Utolsó tánc, – és jön a pihenés.
– „De mikor olyan édes volt a játék,
És abbahagyni oly nagyon nehéz!”

Igen, gyerek a játszást el nem únja.
Meggondoloztat, míg ágyba üzheted.
De nézd meg, hogyha nagy szemét lehúnyja,
Álmában milyen édesen nevet.

„A gyermek angyalokkal álmodik,
Maga is angyal, – de énram mi les
Az álom éjén, mely a második
Életre virrad (hogya van ilyes!),

Micsoda földöntúli szenvedések
Soha-nem-sejtett borzadalma vár,
Miféle poklok, mily ördögi végzet,
Hány gyilkos élet, hány hóhér halál!”

De hiszen éppen ez a nagyszerű!
Megélni túl az embernél nagyobbat,
Mit ember meg nem élhet emberül,
Izlelni a sohasem álmodottat,

Tapintani a szellem végtelenjét,
A kezdettelent és határtalant,
A Minden és a Semmi tiszta csendjét –
Ez lesz az isteni kaland!

„Igen, igen, de mégis!” – mondanád
S elhallgatsz, mintha biztatást keresnél.
– A bölcs némán ráncolja homlokát
És szeliden mosolyog a keresztény.

(1955)

PARÁZS

Megyen a nap a maga járásán,
Vissza is jön a maga járásán.
Jó melegen, – írva vagyon útja –
Fiatalon visszakerül újra.

Irva vagyon énnekem is útam,
Csak éppen hogy vissza nem a rúdam.
Csak előre sűrög az a lábnyom.
Marad-e itt valami utánam?

Marad-e még a szép piros tűzből,
Amit bennem fölszított a Fűtő,
Vagy egy szívben marad-e még holnap
Egy kanálnyi pisla parázs, esti begyújtónak?

(1955)

ÓDA A BUTASÁGRÓL

Olvasd el, kérlek, jó szívvel ez ódát,
Mert teneked szól, jó felebarát,
Aki magadra világért se vennéd
S tudnád is, kihez igazítanád.
Nem is szeretném, hogy magadra vedd,
Hiszen akkor már nem is szólna néked,
Pedig teneked szántam (és magamnak)
Ezt a szokatlan kis példabeszédet.
Nem tréfából szegeztem homlokára
Az óda ünnepélyes nagy nevét,
Igaz szívvel akarom zengeni
Az emberi, a nagyon emberi
Butaságnak dicséretét.

Első szavam bizony a bánaté.
Pirul beléje most is orca-bőröm,
Ha eszembe jut, hogy lenéztelek,
Amíg magamnak sárga volt a csőröm.
Okom hiszen volt is rá elegendő:
Eszméimet hányszor rugdosta szét,
Hányszor tenyerelt legszebb álmaimba
Botor nem-értés, ostoba beszéd,
Bornírt makacsság, bamba gőg!

Az esendő emberiségnek
Százszorta több átkot okoztál
Minden bűnnél, minden gonosznál,
Ó butaság, – és én mégis dicsérlek.

Ti nem tudjátok, milyen szomorú,
Milyen tragikus hős a buta ember!
Éjjele, napja csupa küszködés
Az ellenséges világegyetemmel.
Minden tetteivel és minden szavával
Minden órában igazolni kell,
Hogy *nincsen úgy!* hogy tévedés a látszat
És hazudik a balsiker.
Minden nap jobban mélyesztli húsába
A mérges tör – az öntudat – vasát,
Minden nap jobban zsugorodik össze
És súlyosabb lesz minden nap keresztje.
Tisztellek téged, mártír butaság.

Ambár hiszen tán sohasem találalak
Árvaságodban egyedül:
Hol a jóság, hol meg a szépség
Simúl hozzád kíséretül.
Ők szólnak érted, s már-már könnyre indít
Rétillatú, édes Jákob-beszéd, –
De hozzám érsz, és én borzongva érzem
A szőrös-bőrös Ézsau kezét.
De hiszen okos embernek is hányszor
Hallottam rossz órán ejtett szavát:
És csalódásig úgy kongott a hangjok,
Mint a te szegény csimpolyás harangod,
Te tisztavérű, tömény butaság.

Nincs is talán ezen a félrecsúszott
Garázda gömbön butaság se más,
Mint a kisiklott őspár szerzeménye,
A bűnbe züllött édeni tudás:
Az értelem, mely elhomályosult,
S az akarat, mely hajló lett a rosszra,
Az átok, mely nyakunkon nyargalász
S legjobbjainkat szédültig pofozza.
Ez a fekete apai örökség
Száguld be rajtunk minden csöpp eret,
A butaság e szeges-ostorától,
– Az embertől magától –
Ki ment meg minket, emberek!

Megmenekülsz, ha válladra kerited
Ön balgaságod hamuszín mezét,
S meg nem tagadván, magadénak vallván,
Megsimogatod, – ez a bölcsesség.
Aztán eredj és együtt ródd a balga
Felebarát talpvérző útjait
És sebeire gyógyító kenetként
Simuljanak olajos újjaid.
S bár sunyi ebként kezédbe harapjon
(Mi teljék tőle!), el ne vond azért:
E kórra nincs más medicina semmi,
A bölcsnek kell balgának lenni,
Balgának lenni Krisztusért.

(1955)

MEGINTCSAK A NAPOT LESEM

Szembe a Nappal néztem egykor,
Nagyon-nagyon fiatalon.
Gyönyörű volt, most is, ma is még
Meleg tőle a mosolyom.
Egy életre megpirosított.
És most öreglegényesen,
Bácsikásan, nagyapókásan
Megintcsak a napot lesem.

Erdők, hegyek zöld-árnyú napját,
A tölgyekkel társalkodót,
A reggel trillás csilla fényét,
A menni, bokázni biztatót,
A dél aranycepp izzadását,
A tűzjátékos alkonyat
Meséit és a naplehelte
Szép barna emberarcokat.

Mindenhogyan kedves nekem most,
De nem mint akkor, fiatalon,
Mikor a szó tett mámorossá,
A kép, a zengő szimbolum.
A játék szent áhítatával
Hívtam a nagybetűs Napot
Minden helyett, mit megnevezni,
Megérteni sem adatott.

Mindent felülről néztem akkor,
Most – most alulról nézek én.
A szép szónál szebb a valóság,
Attól vagyok ma részeg én.
A mindennapos földi nappal
Van szívem most telisteli.
Ó mily emberi ez a nap most!
S az ember milyen isteni!

Most eleven bőrömön érzem,
Hogy Isten újja simogat.
Keresztnevükön hívom immár
S cirógatom a dolgokat.
Emberekkel és állatokkal,
Fákkal, füvekkel cinkosan
Összenézünk, hétszer is egy nap:
Tudjuk, hogy minden rendbe van.

(1956)

SZENT CSALÁD

Fekszem a fűben a napon,
Szememre húzva kalapom.
Ölel a forró fényözön.
Más semmivel nincs most közöm.

Árad belém a végtelen,
A határtalan szerelem,
A mindenséget ölelő:
Most minden egy és minden Ő.

Mind, aki issza sugarát,
Iker, rokon, felebarát.
Ő én családom, szent család,
Fejed ha mellém hajtánád!

Én te vagyok és te vagy én.
Nincs más igaz a föld színén:
Mind, ami az Egyből való,
Egymásnak szívére való.

Atyámfiái, gyerekek,
Csak egyet tudok: szeretek.
Igyátok fel a fény szavát:
Vagyunk: szeressünk! Nincs tovább.

(1955)

ÁLDOTT, AKI ELŐRE NÉZ

Agg szót beszélek, megtanuld:
Ha még oly szép is volt a mult,
S az emlék édes, mint a méz,
Vissza ne nézz!

Ha még úgy el is kérgedett
Az eke szarván két kezed,
Ki hátrafordul, rég tudod,
Az átkozott.

Aldott, aki előre néz.
Szellő szemedbe fűtyörész,
Forró a föld, piros a menny:
Előre menj!

Míg a jövődnek bírod
Szögezni márvány homlokod
Nincs addig darvadozni mért,
Mi jön, ne kérdd.

Régi bölcsesség: ami vár,
Réges-régen megírva már
Szived piros redőiben, –
De nem pihen.

A rejtelmes redők alatt
Izzik az Élő Gondolat,
Amely öröktől örökig
Munkálkodik.

Eredj és tárt szívvel fogadd,
Amit diktál a pillanat.
Cselekedd, ami rajtad áll.
Nincsen halál.

(1955)

DÖRMÖGÉS A MÚZSÁVAL

Múzsza, mostan megcitállak,
Értsek szót veled.
Régesrégen furdal már a
Lelkiismeret.
Nem is verset várok tőled,
Más hoz most eléd:
Csak amolyan próza-józan
Gondolatszerét.

Szent a vers, nincs ebben kétség.
Szent ma is nekem:
Csakhogy szent-e az enyém is,
Ebben kétkedem.
Szent a vers, de csak ha teljes
És tökéletes,
Hogyha benne bűg a kozmosz,
Hogyha életes.

Életen is, önmagán is
Hogyha túlmutat
S ás, mint porban vízi vessző,
A szívben kutat.
Mindenestül elhatárolt,
Mégis végtelen.
Én, és mégis mint az Isten
Szembenéz velem.

Ilyen ének olykor-olykor
(Néha úgy hiszem, –
Isten bűnömül ne tudja!)
Bennem is terem,
Vagy hogy termett, ha eláradt
Földi nyelvemen
Foghatatlan ihletésed,
Égi kegyelem.

Hiszem néha, – éppen itten
Van a bökkenő:
Az önérzet simaságán
Esett zökkenő.
Minden anya szépnek látja
Idétlen fiát:
Hátha nem is versed a szép,
Csak fantáziád.

Ugyan nézd – sziszeg a benned
Bennszorult Tamás –
Ezt néhányszor már megírtad,
Azt megírta más.
Itten közhely, amott pátosz,
Színfalszaggató,
Kongó játék, rossz tanulság,
Prédikáció.

Szabad erre pazarolni
Szűken mért időd?
Gyermekségre szétfecselni
Szívet és velőt?
Nem szebb volna, ha a tollat
Elhajítanád
S megmarkolnál istenesen
Kaszát és kapát?

Lassan-lassan télre fordul
Feletted az ősz –
Becsületben, tisztességben
Lett a fejed ősz:
Fordulj immár csendességgel
A nagy Csend elé,
Ritka szód is legyen immár
Csak az Istené.

Igy böstörködöm magamban.
„Stop! – a Múza szól –
Elég volt a beteg órák
Gurhuláiból!
Egy az Isten, egy a Törvény,
Egy az élet is:
Míg az Isten írnod adja,
Ahogy Isten írnod adja,
Irsz.”

(1956)

HÁROM SÓHAJTÁS

Szőlő-lugasom paradicsomában
Fekszem füveim fűszeres derekalján
És szürcsölöm a csendet.

Barbár mennydörgés dörömböli végig a völgyet:
A lögyakorlat.
– Háborútól ments meg, Uram, minket!

Uj csend. Ide hallik a messzi mezőről
Cséplőgép zakatolása.
– Add meg a mindennapi kenyerünket!

Csend újra megint. Csak a lomb közt zümmög a szellő.
Fujj, fujj, fura szél, fiatal szél, pünkösdnapi szél,
Frissítsd meg lomha szívünket.

(1955)

KÉSZÜLJ, ANYÁNK!

Nyolc hete, hogy nem ád a fösvény
Magasság megváltó esőt.
A szárazságtól cserepes a föld,
Lábaim előtt megrepedt az ösvény.

Szinte hallom, hogy sir a föld alatt
A tömpe krumpli, meg a tengeri.
Vagy tán az asszu föld keserve ri,
Mielőtt szíve végképp meghasad.

Tán ha fületem rászorítanám,
Hallanám is kihagyó pihegését:
A halál lassu kísérletezését
A fáradt föld-anyán.

Készülj, anyánk, és irgalmat ne várj:
Halált esküdtek ellened
Őrült ember és őrült elemek,
Egy gyilkos entente cordiale.

Láttál-e már kihült világokat?
Vakon kerengő hulla-csillagot?
– Ti magasságok, harmatozzatok!
Felhők, esőzzétek az igazat!

KÜLDETÉS

Papi lelkigyakorlat előtt

Elküldetével – félelmes küldetés! –
Tanítani a küldetetteket.

Nem kívántatik tőled sem különb:
Amennyit egy kisember megtehet.

Tudósoknak tanítsak tudományt,
Aki őrzik az Ösvény titkait?
Ha többen hívják, többet ad magából,
Tanulni még, tanul, aki tanít.

Imádkoztassam, félszeg amatőr,
Az imádság fölKentjeit?
Tán imáik kegyelmes ballonát
Majd érted is fölengedik.

És mégis, mégis, – méltatlan vagyok,
Hogy szóra nyissam köztük szájamat.
És ha hétszerte méltatlanabb volnál:
Légy hetvenhétszer alázatosabb.

(1956)

HEGYOLDALBAN

Hegyoldalban állok. Szél veri a lombot,
Zölden hullámlanak odalenn a dombok.
Alatta a zöldnek mesebeli csend van.
– De szép volt, de szép volt, ami odalent van!

Fölöttem a felhők pólya-fehér-lágyan
Ringanak húnyt szemmel a kék anya-ágyon.
Még sirni nem ébredt csecsemői csönd van.
– De jó lesz, de jó lesz, ami odafönt van.

(1956)

SZÁLL AZ ANGYAL

Ilyen éj még sohasem volt,
Almodót is élni költ.
Mérhetetlen mély a mennybolt,
Mámoritón mély a föld.

Száll a szellő, fürge langya
Meglegyinti homlokom.
Száll a szellő, száll az angyal,
Óriási szárnyakon.

Száll az angyal, ifjú angyal,
És megáll a domb fején,
Szól az angyal, és a hangja
Átjár rajtam, mint a fény.

Áll az angyal, – nincs a térben,
Mégis látom, érzem őt.
Szól, – nem szóval, mégis értem.
Levetkőztem az időt.

Már megoldom, már levedlem
Földiségem fátyolát,
Embervoltom ismeretlen
Énbe, fénybe fürdik át.

Innen-onnan hetven évem
Merre ment el, hova tűnt?
Hétszer hetven gyöngeségem
Elhajítom, általlépem –
Mind a gondot, mind a bűnt.

Angyal, angyal, visszatérsz-e?
Drága testvér, el se menj!
Lelkem, lelkem, visszatérsz-e
Fátyolodba, vagy megérsz-e
Már a másra, már a készre,
Túl a hernyó életen?

(1957)

IBOLYÁNTÚLI SUGÁR

Fülemben egyre zúg a páli szó:
„Értelmem előtt tündököl a jó
De más törvény béklyói testemen:
Akarom a jót s a rosszat teszem.”
– De hálistennek nem végzet az átok:
A tenger rossz közt tenger jót is látok.

Láttam elejtett maszkot is sokat
És kimutatott sok fehér-fogat,
Ördögvigyort angyalmosolyon át,
Az eredendő bűn ezer nyomát.
Bármerre néztem, ordított a tétel:
A rossz a törvény, a jó a kivétel.

Igen, így szokta ezt a köznapi
Keserű szájakize mondani.
A hályogon, a szürke bűnön át
A jó ibolyántúli sugarát
Hogy lássa meg a pislogó kis ember?
De te, az Angyal ujja érte szemmel?

Angyal hozta ki Péter lépteit
A börtönből: azt hitte, álmodik.
Mintha álomban járnék, engemet
Börtön nélkül is angyalkéz vezet.
S nem jutna jó tán, csak az álmodónak?
Akkor az álmot mondanám valónak.

De hisz az út, amerre jársz, igaz,
Hát hogyné lenne az Angyal is az?
Ha vele még: mint Pétert az övé,
Majd elvezet testvéreid közé
S amerre Isten ösvényei futnak:
Vezet, ha kell, az Ostiai Utnak.

Hát fordítsd meg az apostoli szót:
Lásd meg a rosszat, cselekedd a jót.
Jótét helyébe vissza-jót ne várj,
De szóra szót, de jóra jót találj.
Higgyél a jóban, de higgyél egészen,
S a te kezed is angyal keze lészen.

MADÁR

Nesztelenül, alig rezzentve szárnyát,
Egy nagy madár suhant az éjszakán át
Észak felől.
Drága madár, ritka madár:
Hogy bújtál el a vízőzön elől?

Hitetlenül, fázva, borongva
Nézünk utánad szívszorongva
És hallgatag.
Édes madár, kétes madár,
Hallasd nekünk, ó hallasd hangodat.

Hihetjük-é, hogy hozzánk küldtek
Isten bárkájából a menekültek?
S holló vagy-é,
Rekedt madár, dögész madár,
Melyet sohasem lát viszont Noé?

Vagy galamb volnál, békesség galambja,
És csőrödben az élet zsenge lombja,
Uj életé?
Ó szent madár, boldog madár,
Repülj, repülj a szivárvány elé.

JEROMOS A BARLANGBAN

A zordon és királyi Betlehemnek
Szikláí közt, melyek szívükben őrzik
Az angyalének békés dallamát
S a Napkeleti Csillag biztatását,
Hol egykor tán az énekes Király
Talált a kóbor éji vad elől
Menedéket a nyájnak és a dalnak,
Hideg barlangja mélyén egymagában
Viharhullámok verte homlokával
Álmatlan égő óriás szemekkel
Nagy álla csontja öklén – ült az agg.
Sarútlan szikkadt lábai előtt
A meqhitt társ, az oroszlán hevert,
A mély sarokban elhajítva, rúgva
Nagy életének únt emlékei:
A bíboroskalap és Cicero
Gyűröttre olvasott foszlányai.
Feje fölött körepedésbe szúrva
A szurkos fáklya fösvény lángja füstölt.
Előtte, nagy laposkő asztalán
A pulpitus és rajta a Tekercs:
A Törvény és a Látomás tekerce.

Ült, óriás, a végeérhetetlen éjszakában,
Szakállas kő a meztelen kövek közt,
Némán. De benn, bozontos melle mélyén
Egyre vonaglott, dörömbölt a szív,
A vérző Birodalom, az egész
Vonagló Földkerekség sebeit
Magában érző nagy római szív.
Ült, görnyedezve a vak éjszakában,
Az irtózatok látásai alatt.
Mert látott, látott, mint elődei,
Kiket az angyal perzselt ajakon
Izzó szénével, hogy kiáltsanak
És hirdessék azt, ami eljövendő:
Lát, mint azok, de jaj nem a jövőt:
Amit ő lát, az a véres jelen,
A vérözön, a bűnözön, a butaság,
A barom-ember iszonyú özönje,
Amelyre nincsen ígérve szivárvány
És nincsen Bárka, nincsen Ararát:
A szőrös-bőrös barbár millióit,
A horda gótot és a csorda vandált,
Az Alarikokat, vérben s aranyban
Térdig gázolva Róma Fórumán,
A Capitolt, a Lateránt, a Sírt
Meggyalázottan, dőlten, elmerülten
És végig a világon, mindenütt
Ahol az emberarcú élet élt,
Ahol Ágoston írt és prédikált
És Ambrus és Paulinus énekelt,
Száll, egyre száll a csillagtalan éj.

Már itt is, Dávid városa körül,
A hős szüzek, az erős asszonyok,
A Paulák és Eustochiumok
Kolostorának romjai között,
Ahonnan kétszer kellett futnia
Éjnek évadján a lángok közül
Hurcolván a nehéz tekerceket,
Már itt is, itt is közeleg az éjféli.
S az éjszakában Isten házanépe,
A Titkos Test, megmocsokolt, szaggatott
Kétfelé tépett Krisztus-köntösében!
Még éppen hogy feljött a föld alól,
Még éppencsak hogy összeszedte áldón
A mártírok győzelmes csontjait,
Még éppencsak hogy torkáról lerázta
A tintásujjú Hitehagyott markát,
Hogy kezdte már hirdetni a tetőkről
Amit a Pünkösdi nyelvei beszéltek:
Már jött a Tévely, jött a Szakadás,
Felállott Árius, az átkozott
És megtörülte szemét a világ,
Körül nézett s elirtózott magától,
Mert áriánus már s az ördögé.
Az ellenség, e Világ Fejedelme
Mely köztünk jár, mint üvöltő oroszlán
Egyre vadabb és egyre álnokabb.
A vértanúkat és a remetéket
Le nem bírhatta kinnal és halállal,
Sem ocsmány rémek fertelmes hadával:
Ragyog Nitria, Kalchis, Tébaïs,
Antal nevétől vinnyog a pokol.
Őt sem törhette meg, sem a pogány
Vergiliusok mézédesszavával,
Sem a sivatag sanyarával.

De most püspököket, császárokat
Hajlít igába, hogy tömegeket
Hajlítsanak igába, kárhozatba.
A Szék is! – jaj, hol van már Damasus,
Az igaz Főpap és igaz barát! –
Jaj, minden perc az utolsó lehet.
S a szennyes örvény torkába temethet
Görög szépséget, héber bölcseséget,
Római rendet, – mindent, amiért
Embernek lenni, élni érdemes.
A Könyvet és a könyvvé lett Igét,
Akár holnap magába nyelheti
A dicstelen sír, – és ezen a síron
Még kő se lesz, amit elhengerítsen
A szombatéj elűzött angyala.
Igen, tudom a nagy ígéretet:
„Ne féljetek, én veletek vagyok
Mindennap a világ végezetéig!” –
De hogy lehetsz velünk, Uram, ha mink,
Mink, keresztények nem vagyunk veled!

Elhallgatott. Nézett a súlyos éjbe
Egy miatyánknyit, azután megrázta
Hószínű sörénnyel üstökös fejét,
Kezébe fogta íróvesszejét
S folytatta ott, ahol elhagyta tegnap.
Isten tolmácsa, írt és írni fog
Ma is, holnap is, és holnapután is
Isten öreg cselédje, hajnalig.

(1957)

A MEGSZEDETT GYÜMÖLCSFA

(Egy anyának)

Magad maradtál, mint a megszedett
Cseresznyefa, gyümölcstelen.
Előtte még a hosszú nyár,
De rajta már
Piroska gyöngy több nem terem.

Sértetlen áll és teljességesen,
Dús még a lomb, a törzs sudár.
Vajjon úgy érzi-e,
Hogy immár senkié?
Hogy életének nincs értelme már?

A forró éjben, míg a hold
Részvételen fogy és telik,
A szívszorító éji ég felé
Harmat módjára öntené
Magányossága néma könnyeit?

Nem, nem, hiszen a fák törvénye ez:
Kiserked a gyámoltalanka ág
S máris kinő, az egyik jobb felé,
A másik bal felé,
Az anyatörzstől elfelé, tovább.

Visz, visz magával elfelé, tovább
Minden zamatot, minden illatot.
Fanyar golyók, csak szinesedjetek,
Csak édesedjetek,
Az anyatörzs áldása rajtatok.

Csak vigyétek az áldást a szedőnek,
Kinek a kertész nyári kedve szánt.
Elereszt immár reszkető karom
S eztán majd békén eltanulgatom
A legnehezebb anya-tudományt.

PILLANATKÉP

Fehéren csillogó mészkő-falak közül,
A hosszú alagút koporsó-kebeléből,
Ahol a vérverés fojtó iramba szédül,
A füstszagú vonat lihegve fölmerül.

Fáradtan, kormosan, langy verejtékben ázva,
A zsúfolt ablakokban bús esti emberek.
A fapados kocsik lassan bezörgenek
A hús, diófalombos, muskátlis állomásra.

Egy hektikás kerék rekedten felsikolt,
Az izzadt ablakokból sóhajok csordogálnak.
Füttyszó sivit: tovább, neki az éjszakának!
Meredten ül felettük a hullaképű hold.

A NÉVTELEN ANGYAL

Nem tündökölsz az égi seregek
Angyalainak kilenc kórusában,
Hasztalan keresem a Bibliában,
Emberi nyelven nincs is tán neved.

Nem a nagyokat, nem a szenteket
Kiséred át az Isten Államába:
Kisemberek utolsó állomása,
A kis halál, ez a te őrhelyed.

Mikor jössz hozzám? Lesz nekem szavad,
Szabadítóbb a földi fájdalomnál?
Lesz-e, hogy neveden szólítalak?

Ó bár te hívnál, angyali Ajak,
A néven, mely a túli tájakon vár
Amikor majd onnan szólítanak.

(1958)

HA JÖ A PERC

Ha jő a perc majd, amikor lezárul
Kalandos létem drága földi része
S a lábam alatt elsikló határral
Majd egyre vissza-vissza-visszanézek,

S visszanéz rám is és válni nem enged
Nagy életem tengernyi szépe, jója,
S még ember módra dobbanó szívemnek
Felsír utolszor halk gyászindulója:

Nem emberekhez száll majd szívverésem
(Már odaadtam szívemet nekik):
Engedj utolszor kismagadba néznom

Hadd lássa egyszer búcsuzó szemem még
A szőke pitypang szálló pelyheit
S a csillagok bizalmas végtelenjét.

(1958)

SZÍRIÁT OSZLOPAI

„Seth gyermekeinek papjai azt tanították, hogy a föld egykor tűz és víz által fog elpusztulni s eképp minden bölcsesség és tudomány megsemmisül. Hogy tehát ezeket a későbbi nemzedékek számára megmentse, két hatalmas oszlopot emeltek, egyiket égetett agyagból, a másikat gondosan faragott kövekből, s ezekre az oszlopokra felvésték minden tudományt, amelynek birtokában voltak. Az oszlopok pedig Szíriát földjén állnak.”

(Josephus Flavius)

Harminc napot, harminc csodálatos nap
Kétkoszorús szivárványnál telibb
És gazdagaabb és forróbb színeit,
Ezt adtad, Uram, fiadnak, a rossznak.

Szüretelő kádamba összehoztad
A nyártól ami gyönyörű telik,
A tarka ősz csorgó gyümölcseit
És illatát egy visszatért tavasznak,

Egy emberélet minden illatát:
Ezt, ezt sóhajtom e versekben át
Az eljövendő emberebb világnak.

Testvéreim, akik a vízözönt
Túlélitek, itt egy világ köszönt
Hús-vér oszlopairól Szíriátnak.

MUTATÓK

TARTALOM

ÚJ VERSEK (1958–1963)

Nézz fel a kékbe	- - - - -	11
Ember maradj!	- - - - -	12
Szeptemberi lomb	- - - - -	13
Nyárvégi reggel	- - - - -	14
Halotti beszéd a mezei virágokhoz	-	15
Ökörfarkkóró	- - - - -	17
Emlékezés egy néhai ökörfarkkóróra	-	18
Esik eső	- - - - -	19
Erdei mise	- - - - -	20
Múladozóban már a zivatar	- - -	21
Felhőjáték	- - - - -	22
Hold a Csóványos felett	- - - -	23
Szitálnak a szélben	- - - - -	24
Lilaszegélyes orgonasoron	- - -	25
A kétarcú angyal	- - - - -	26
Mozart, hegedűverseny	- - - - -	30
Kézrátevés	- - - - -	31
Szép piros szív	- - - - -	33
Bujdosik az árva madár	- - - -	35
Üzenet	- - - - -	36
Oroszlán	- - - - -	38
Három és négy között	- - - -	40
Ne félj!	- - - - -	41
Unokák	- - - - -	43
Örökösök	- - - - -	45

Köszöntő	-	-	-	-	-	-	47
Holtig-e vagy hazáig?	-	-	-	-	-	-	48
A köpönyeg	-	-	-	-	-	-	49
Vendégek	-	-	-	-	-	-	51
Imádság humorért	-	-	-	-	-	-	53
Hosszú élet	-	-	-	-	-	-	55
Nem betegség	-	-	-	-	-	-	56
Egy rózsacsokorra	-	-	-	-	-	-	57
Dáliák	-	-	-	-	-	-	58
Dörmögés	-	-	-	-	-	-	60
Kínrimek	-	-	-	-	-	-	63
A pók halála	-	-	-	-	-	-	64
A lóré	-	-	-	-	-	-	65
Kérdések felelet nélkül	-	-	-	-	-	-	67
Búcsú a szavaktól	-	-	-	-	-	-	69
A rakéta útja	-	-	-	-	-	-	72
A néma Miatyánk	-	-	-	-	-	-	73

A KERESZTÚT (1950–1952)

I. Stáció	-	-	-	-	-	-	77
II. Stáció	-	-	-	-	-	-	81
III. Stáció	-	-	-	-	-	-	83
IV. Stáció	-	-	-	-	-	-	87
V. Stáció	-	-	-	-	-	-	89
VI. Stáció	-	-	-	-	-	-	91
VII. Stáció	-	-	-	-	-	-	92
VIII. Stáció	-	-	-	-	-	-	97
IX. Stáció	-	-	-	-	-	-	99
X. Stáció	-	-	-	-	-	-	101
XI. Stáció	-	-	-	-	-	-	104
XII. Stáció	-	-	-	-	-	-	107
XIII. Stáció	-	-	-	-	-	-	110
XIV. Stáció	-	-	-	-	-	-	113

VERSEK (1948–1958)

A fordított Jónás próféta	- - -	119
Márciusi szél	- - - - -	121
Téli áhítat	- - - - -	122
Meghalt a visszhang	- - - - -	123
Ejhaj, hóvirág!	- - - - -	125
A Csörgő patak	- - - - -	126
Jézus a Mátrában	- - - - -	127
Csendes mise	- - - - -	129
Mária és Márta	- - - - -	131
Hej, voltam én is fiatal	- - - - -	133
A Mindennevű	- - - - -	135
Elégia egy hernyó-rágta tölgyesben	- - - - -	143
A feltámadt gesztenyés	- - - - -	145
Hajnali kertész	- - - - -	147
Béke, béke...	- - - - -	148
Hegyeken túl is - innen is	- - - - -	150
Ballagás a Pilisen	- - - - -	151
Tikkadt levelek	- - - - -	153
Barátaim, testvéreim!	- - - - -	154
Töredékek temetés után	- - - - -	156
A jelen, a titokzatos	- - - - -	159
Mondd végig	- - - - -	160
Könyvek	- - - - -	161
Levél Balanyi Györgyhöz	- - - - -	165
Levél Rómába	- - - - -	167
Carmen semisaeculare	- - - - -	169
Szekfű Gyula halálára	- - - - -	170
Párbeszéd a halálról	- - - - -	171
Parázs	- - - - -	173
Óda a butaságról	- - - - -	174
Megintsak a napot lesem	- - - - -	177
Szent család	- - - - -	179
Áldott, aki előre néz	- - - - -	180
Dörmögés a Múzsával	- - - - -	182

Három sóhajtás	-	-	-	-	-	-	185
Készülj, anyánk!	-	-	-	-	-	-	186
Küldetés	-	-	-	-	-	-	187
Hegyoldalban	-	-	-	-	-	-	188
Száll az angyal	-	-	-	-	-	-	189
Ibolyántúli sugár	-	-	-	-	-	-	191
Madár	-	-	-	-	-	-	193
Jeromos a barlangban	-	-	-	-	-	-	194
A megszedett gyümölcsfa	-	-	-	-	-	-	198
Pillanatkép	-	-	-	-	-	-	200
A névtelen angyal	-	-	-	-	-	-	201
Ha jó a perc	-	-	-	-	-	-	202
Szíriát oszlopai	-	-	-	-	-	-	203

A VERSEK BETÜRENDJÉN

A Csörgő patak	- - - - -	126
A feltámadt gesztenyés	- - - - -	145
A fordított Jónás próféta	- - - - -	119
A jelen, a titokzatos	- - - - -	159
A kétarcú angyal	- - - - -	26
A köpönyeg	- - - - -	49
A lóré	- - - - -	65
A megszedett gyümölcsfa	- - - - -	198
A Mindennevű	- - - - -	135
A néma Miatyánk	- - - - -	73
A névtelen angyal	- - - - -	201
A pók halála	- - - - -	64
A rakéta útja	- - - - -	72
Áldott, aki előre néz	- - - - -	180
Ballagás a Pilisen	- - - - -	151
Barátaim, testvéreim!	- - - - -	154
Béke, béke...	- - - - -	148
Búcsú a szavaktól	- - - - -	69
Bujdosik az árva madár	- - - - -	35
Carmen semisaeculare	- - - - -	169
Csendes mise	- - - - -	129
Dáliák	- - - - -	58
Dörmögés	- - - - -	60
Dörmögés a Múzsával	- - - - -	182

Egy rózsacsokorra ~ ~ ~ ~ ~	57
Ejhaj, hóvirág! ~ ~ ~ ~ ~	125
Elégia egy hernyó-rágta tölgyesben ~	143
Ember maradj! ~ ~ ~ ~ ~	12
Emlékezés egy néhai ökörfarkkóróra ~	18
Erdei mise ~ ~ ~ ~ ~	20
Esik eső ~ ~ ~ ~ ~	19
 Felhőjáték ~ ~ ~ ~ ~	 22
 Hajnali kertész ~ ~ ~ ~ ~	 147
Ha jó a perc ~ ~ ~ ~ ~	202
Halotti beszéd a mezei virágokhoz ~	15
Három és négy között ~ ~ ~ ~	40
Három sóhajtás ~ ~ ~ ~ ~	185
Hegyeken túl is ~ innen is ~ ~ ~	150
Hegyoldalban ~ ~ ~ ~ ~	188
Hej, voltam én is fiatal ~ ~ ~ ~	133
Hold a Csóványos felett ~ ~ ~ ~	23
Holtig-e vagy hazáig? ~ ~ ~ ~	48
Hosszú élet ~ ~ ~ ~ ~	55
 Ibolyántúli sugár ~ ~ ~ ~ ~	 191
Imádság humorért ~ ~ ~ ~ ~	53
 Jeromos a barlangban ~ ~ ~ ~	 194
Jézus a Mátrában ~ ~ ~ ~ ~	127
 Kérdések felelet nélkül ~ ~ ~ ~	 67
Készülj, anyánk! ~ ~ ~ ~ ~	186
Kézrátevés ~ ~ ~ ~ ~	31
Kínrímek ~ ~ ~ ~ ~	63
Könyvek ~ ~ ~ ~ ~	161
Köszöntő ~ ~ ~ ~ ~	47
Küldetés ~ ~ ~ ~ ~	187

Levél Balanyi Györgyhöz	-	-	-	165
Levél Rómába	-	-	-	167
Lilaszegélyes orgonasoron	-	-	-	25
Madár	-	-	-	193
Márciusi szél	-	-	-	121
Mária és Márta	-	-	-	131
Meghalt a visszhang	-	-	-	123
Megintcsak a napot lesem	-	-	-	177
Mondd végig	-	-	-	160
Mozart, hegedűverseny	-	-	-	30
Múladozóban már a zivatar	-	-	-	21
Ne félj!	-	-	-	41
Nem betegség	-	-	-	56
Nézz fel a kékbe	-	-	-	11
Nyárvégi reggel	-	-	-	14
Oroszlán	-	-	-	38
Óda a butaságról	-	-	-	174
Ökörfarkkóró	-	-	-	17
Örökösök	-	-	-	45
Parázs	-	-	-	173
Párbeszéd a halálról	-	-	-	171
Pillanatkép	-	-	-	200
I. Stáció	-	-	-	77
II. Stáció	-	-	-	81
III. Stáció	-	-	-	83
IV. Stáció	-	-	-	87
V. Stáció	-	-	-	89
VI. Stáció	-	-	-	91
VII. Stáció	-	-	-	92
VIII. Stáció	-	-	-	97

IX. Stáció	-	-	-	-	-	-	99
X. Stáció	-	-	-	-	-	-	101
XI. Stáció	-	-	-	-	-	-	104
XII. Stáció	-	-	-	-	-	-	107
XIII. Stáció	-	-	-	-	-	-	110
XIV. Stáció	-	-	-	-	-	-	113
 Száll az angyal	-	-	-	-	-	-	189
Szekfű Gyula halálára	-	-	-	-	-	-	170
Szent család	-	-	-	-	-	-	179
Szeptemberi lomb	-	-	-	-	-	-	13
Szép piros szív	-	-	-	-	-	-	33
Szíriát oszlopai	-	-	-	-	-	-	203
Szítálnak a szélben	-	-	-	-	-	-	24
 Téli áhítat	-	-	-	-	-	-	122
Tikkadt levelek	-	-	-	-	-	-	153
Töredékek temetés után	-	-	-	-	-	-	156
 Unokák	-	-	-	-	-	-	43
 Üzenet	-	-	-	-	-	-	36
 Vendégek	-	-	-	-	-	-	51

SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁ
DÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS +
SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁ
DÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS +
SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁ
DÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS +
SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁ
DÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS +
SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS + SÍK SÁ
DÁS + SÍK SÁNDOR: ÁLDÁS +